

Η ΜΕΛΙΣΣΑ

ΤΩΝ

ΚΥΚΛΑΔΩΝ.

ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΗ ΑΠΛΕ ΤΟΥ ΜΗΝΟΣ

ΥΠΟ

ΓΕΩΡΓΙΟΥ ΠΟΛΥΜΕΡΗ.

ΤΟΜΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟΣ

.....
" Ημεῖς γὰρ οὐ μίαι τοῖς ἄλλοις ἀφικνούμεθα· Μελίσσαι δὲ, τοῦ
,, τῶν μεσῶν λειψάνος τὸ κάλλιστον ἀπαυλίζουσαι. " (Εὐστάθιος.)
.....

ΙΟΥΝΙΟΣ. 1846.

ΑΡΙΘ. 18.

ΕΝ ΕΡΜΟΥΠΟΛΕΙ.

Ἐκ τῆς τυπογραφίας Γεωργίου Πολυμέρη.

1846.

H. MELVILLE

1851

NEW YORK

ALBANY

1851

NEW YORK

Copyrighted by H. Melville
1851

81

H. MELVILLE

NEW YORK

1851

Η ΜΕΛΙΣΣΑ

ΤΩΝ

ΚΥΚΛΑΔΩΝ.

ΙΟΥΝΙΟΣ. 1846.

ΑΡΙΘ. 18.

ΑΥΤΟΚΡΑΤΟΡΙΣΗΣ ΕΡΩΣ.

Ἐπὶ τῆς ὁδοῦ τῆς ἀγούτης ἀπὸ Πετροπόλεως εἰς τὸ βασιλικὸν λεγόμενον χωρίον (Tsarskoi-celo), κεῖται οἰκίσκος εὐρυθμὸς κατὰ τὸν Ἑλληνικὸν ὀικοδομημένος τύπον, ἄξιος ἰδίως θεᾶς διὰ τὸ κομψὸν καὶ καθαρὸν τῶν κοσμημάτων του. Τὸ Σλαβικὸν πνεῦμα ἄγονον πρωτοτύπων ἔργων καὶ ἀτολμον νὰ δημιουργήσῃ ἰδίον τι ἐπιτόνημα, ἀνήγειρεν ἐν ὑπομονῇ ἀττικῶ οἴκου ἀκριβῆς ἀπομίμημα. Τὰ δένδρα τῆς ἀρκτικῆς ἐλάτης καὶ σημύθης σείονται καὶ γογγίζουσιν κύκλω τῶν γλαφυρῶν τοῦ οἰκοδομήματος τούτου κίωνων, καὶ μὲ τὸ ψιθύρισμά των φαίνονται καταρῶμενα τὴν εἰς τὰ ἀρκτῶα μέρη εἰσβολὴν τῆς μεσημβρινῆς καλλιτεχνίας· βλέπεις ἐδῶ στοὰς προσφερούσας εἰς τοὺς περιπατοῦντας σκιὰν ἔνδροσον καὶ ζωογόνον καὶ κρουομένας τοὺς ἐννέα τῶν δώδεκα τοῦ ἔτους μηνῶν ἀπὸ τὸν βορρᾶν συρίζοντα εἰρωνικῶς ἐν τῷ μέσῳ τῶν ψυχρῶν τούτων μαρμάρων, καὶ παρεκεῖ ἀρχαῖα ἀγάλματα καθωραῖσμένα μὲ τὴν εἰδωλολατρικὴν γυμνότητα, ἧτις ἀποτρέπει τὰς χριστιανικὰς ὄψεις καὶ προξενεῖ θεωρουμένα ῥήγος εἰς τὰ παλαιὰ κλίματα· ὅλα τὰ παράθυρα ἐκλείσθησαν καὶ διακλείουσι πρὸ τεσσαράκοντα ἐτῶν κεκλεισμένα· ἡ ἀκαλλιέργητος ἐλάτη, ἡ ξηρὰ γῆ, αἱ ἐξηλειμμένοι καὶ ἀγνώριστοι ἀτραποὶ τοῦ κήπου, καταγελοῦν σήμερον καὶ τῆς τέχνης καὶ τοῦ θαυμάσιου δαπανηθέντος χρυσοῦ τῆς αὐτοκρατορίας, ἧτις αὐτοσχεδίασεν ποτὲ τοῦτο τῶν ἡγεμονικῶν τῆς ἐρώτων τὸ ἐνδιαίτημα.

Τῆς κατοικίας ταύτης ἡ ἱστορία εἶναι ἱστορία κατηνυκτικῆς καρδίας πιστῆς καὶ ἀγνώστου, τὴν ὁποίαν συνέτριψεν

ὄρεξις κεφαλῆς ἐστεμμένης· ὀλίγα βήματα μακρὰν τῆς ἀκατοικήτου ταύτης οἰκίας ὑπάρχουσιν εἴκοσι σκηναὶ μουζικῶν σποράδην ἐπὶ τῆς ὄχθης τοῦ ποταμοῦ κείμεναι, καὶ παρ' ἐκεῖ οἱ τάφοι τοῦ χωρίου, διὰ πολλοῦ ἐκτεινόμενοι· διαγράφουσιν ῥύμας ἐλικοειδεῖς ἀποτραπείας τῆς μεγάλης ὁδοῦ καὶ τοῦ ἠρημωμένου Ἑλληνικοῦ τῆς Δικατερίνης οἰκοδομήματος, ἐπορευόμενον πρὸς τὴν νεκρόπολιν ταύτην κατὰ τὸ 1826, ἐσπέραν τινὰ τοῦ φθινοπώρου, καθ' ἣν ἅπανα ἡ ζῶσα φύσις ἐκοιμᾶτο ὑπνὸν βαθύν καὶ οὐδεὶς ἦχος ἐτάραττε τὴν ψυχρὰν ἐκείνην καὶ πλήρη ἐρημίαν. Τοὺς ὀφθαλμοὺς μου βεβαρυμένους ἀπὸ τὸν μονότομον ὀνομαστικὸν κατάλογον νεκρῶν ἀσκήμων, καὶ τὴν ἀπαρίθμητον ὄλων τῶν πατρικῶν, οἰκῶν, συζυγικῶν καὶ παντοδαπῶν ἄλλων ἀρετῶν αὐτῶν, προσήλωσεν ἐπὶ τέλους μαύρη ἀνόνημος καὶ ἀνεπίγραφτος πλάξ, τὴν ὁποίαν ἀνεκάλυψα εἰς γωνίαν τινὰ τοῦ κοιμητηρίου· καθήσας ἐπ' αὐτῆς διελογιζόμενη ἀναζητῶν τὸ ὄνομα τοῦ ἀγνώστου οἰκίτορος τοῦ τάφου τούτου, καὶ ἔλεγον ἐν ἑμαυτῷ, ἡ πολυβόλητος ἐν νεκρῆς ἰσότης, εἶναι καὶ αὕτη φαντασιώδης καὶ πλαστὴ; ὑπάρχουσιν ἄρα πάθη εἰς ἐκεῖνον τὸν ἀτελεύτητον ὡς καὶ εἰς τὸν πρόσκαιρον τοῦτον κόσμον! . . . . Ἐντοσούτῳ οὐδὲν ἔχνος, οὐδὲν σημεῖον ἀνεκάλει εἰς τὴν μνήμην τῶν ζῶτων τὸν θεμελιῶτα ὁποίου τὰς γωνίας εἶχον λειάνει πρασινωπὰ βρούα, σημεῖα πάντα ταῦτα τοῦ μακροῦ ὕπνου τοῦ σώματος, ἐφ' οὐ ἐπέκειτο ἡ βαρεῖα πλάξ· ἀλλὰ εἰ πρὸς τί ἡ σιωπὴ αὕτη; πρὸς τί ἡ παράλειψις ἐπιταφίου ἐπιγραφῆς; εἴ ἦσαν αἱ πράξεις τοῦ νεκροῦ ἐπὶ τοσούτον ἀποτρόπαιοι, ὥστε νὰ προξενῇ αἰσχύνην ὡς καὶ αὐτὸ τὸ ὄνομά του; μόνος ὁ τάφος οὗτος

μεταξὺ ὄλων τῶν τάφων δὲν ἦρε πιστὴν τινα συμπάθειαν νὰ προστατεύσῃ τὴν μνήμην του, μόνου αὐτοῦ ἀπόλωτο τὸ μνημόσυνον !

Ἄθλια νεκρέ ! ἀνέκραξα χωρὶς νὰ θέλω, μόνος σὺ μεταξὺ ὄλων τούτων τῶν νεκρῶν παρεισέδυσ ὡς κλέπτῃς εἰς τὸν τελευταῖον καὶ αἰώνιον ὕπνον ! ὁ ἄγγελος ὅστις ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῆς κρίσεως μέλλει νὰ ἀνεγείρῃ τοὺς ὑπογείους τῶν τύπων τούτων κατοίκους, μὲ ποῦν ὄνομα θέλει σὲ καλέσει ; τίνα νὰ ἐρωτήσῃ περὶ αὐτοῦ ; τὸ περίχρυσον τοῦτο ἄνθος τὸ ὁποῦν ἐπράφῃ ἐκ τοῦ αἵματος καὶ τῆς σαρκός σου ; καὶ δύναται τὸ ἄνθος τοῦτο ν' ἀναλάβῃ φωνὴν καὶ νὰ εἴπῃ τὰ κατὰ σέ, ἀφοῦ οἱ συμπολίται ἀπηξίωσαν νὰ μνημονεύσουν ὡς καὶ αὐτὸ τὸ ὄνομά σου ; Τὴν ἔκστασίν μου διέκοψεν ἐμφανισθεὶς Μουζικός γέρον λευκογένειος, ὅστις ἐπὶ δικέλ-
λας τέως ἐστηριγμένος μὲ παρετήρει ἐν σιωπῇ· ἐφαίνετο διάγων ἐν ἀνάσει εἰς τὸ βασιλεῖον τοῦτο τοῦ θανάτου, καὶ ὁμοίαζε τὸν Χάρωνα ἱστάμενον ἐπὶ τῆς ἀποτροπαίου λέμβου του, στραφεὶς πρὸς αὐτὸν τὸν ἠρώτησα περὶ τῆς ἀφώνου ταύτης πλακός· αὐτὸς δὲ ἀποκαλύψας ἐμβριθῶς τὴν πολὴν κεφαλὴν του καὶ κρατῶν εἰς χεῖρας τὸν δερμάτινον πῆλόν του.

Ὁ ἄνθρωπος, μ' εἶπεν, οὗτος δὲν ἠπῆρξε ποτὲ ἐν τῷ βίῳ. — Παρακαλεσθεὶς ὑπ' ἐμοῦ νὰ ἐξηγηθῇ σαφέστερον, μικρὸν διακλιπὼν ἐπανάλαβε μὲ τρόπον ἡυχώτερον τὰ ἐξῆς.

Ζῶντος ἐπεθύμησαν τὸν θάνατον, καὶ θανόντος ἀρνοῦνται τὴν ὑπαρξίν· τὸν ἐξήλασαν ἀπὸ τὴν βίβλον καὶ τῶν ζῶντων καὶ τῶν τεθνῶτων ἂν ἐπιθυμῆς νὰ μάθῃς τίς οὗτος ὁ καταδικασθεὶς εἰς τὴν ἰδίαν αὐτοῦ ἐξουδένωσιν, οὐδεὶς τῶν ἐν τῷ χωρίῳ ἕτερος δύναται νὰ σὲ διδάξῃ, καὶ οὐδεὶς φεῦ ! τῶν ἐν τῷ κόσμῳ ἄλλος παρ' ἐμέ νὰ σὲ διδάξῃ ὡς ἐγώ· ἀλλ' ἂν ὁ Θεὸς δὲν διέτασεν ἄλλως, δὲν ἐμελλε νὰ ᾔναι σήμερον ὁ Ἀλέξιος πτωχὸς νεκροθάπτῃς. Τὸ ὄνομα τοῦ κοιμωμένου ὑπὸ τὴν πέτραν ταύτην ἤθελεν εἶσθαι λαμπρότερον παρὰ τὸ μάρμαρον, τὸν χρυσόν, καὶ τὸν ἀδάμαντα· ταῦτα δὲ ἀνάξια νὰ τὸ μεταδώσουν εἰς τὰς ἐπερχομένας γενεάς· ἀλλὰ πρὸς Θεοῦ μὴ προδώσῃς τὴν ἀποκάλυψίν μου ταύτην. Naὶ μὲν παρῆλθον ἔτη πολλὰ ἀφοῦ ἔπαυσε νὰ βασιλεύῃ ἡ παντάνασσα ἐκείνη βασίλισ, καὶ καιεὶς πλέον δὲν γνωρίζει τὸν δυστυχῆ Ἀνδρέαν, καὶ τὸν ἀδελφόν του τὸν νεκροθάπτην ἐμέ· ἡ κακία ὅμως εἶναι ἀτελεύτητος· ἔχω

δὲ ἐγγονὸν τυμπανιστὴν εἰς τὴν αὐτοκρατορικὴν φρουράν.

Ὁ Ἀλέξιος ἐσιώπησε, πλησιάσας δὲ πρὸς τὴν ταπεινὴν πέτραν ἀσκεπῆς πάντοτε τὴν κεφαλὴν τῆς ὑποκαίς τὰς πολιὰς τρίχας ἐκύμενον ὁ ἄνεμος, ἀνέβλεψεν ἀγενῶς εἰς τὸ βαθύχορτον μνήμα ὡσανεὶ ἐμελλε νὰ εἰσδύσῃ διὰ τοῦ βλέμματος καὶ τῆς διανοίας εἰς τὰ ἄδυτα τοῦ τάφου βᾶθῃ· ἡ διήγησίς του εἶχεν ἴδιον τινα χαρακτῆρα· ἠδύνητο ὡς ὄλοι τῆς κατωτέρας τάξεως οἱ Ῥώσσοι, ὅσοι· ὁ Γαλλικός πολιτικὸς δὲν κατέλαθε, νὰ περιβάλλῃ τὰς ἰδέας καὶ τὰ αἰσθημὰτά του μὲ κάλυμμα λαμπρὸν καὶ μὲ μεταφορικὰς εἰκόνας, περίλοιπον τοῦτο καὶ μόνον δεῖγμα τῆς Ἀσιατικῆς τοῦ Ῥωσικοῦ λαοῦ καταγωγῆς.

Ἡ μνήμη μου, εἶπε, καθεὶθεὶς παρὰ τὴν πέτραν, διέμεινε πιστὴ πρὸς τοὺς καιροὺς τῆς παρεληλυθυίας ἐκείνης λαμπρότητος, ὡς κύων φυλάττουσα τοὺς θησαυροὺς τοῦ τεθνηκότος κυρίου της· ἀκόμη βλέπω τὴν βασιλίσσιν ἐκείνην, τὴν ἀντιπρόσωπον τοῦ Θεοῦ, ἐπιβλέπουσαν ἐπ' ἐμέ καὶ ἐπὶ τὸν ἀδελφόν μου, ὅτε παρίστατο εἰς τὴν προσηγηθεῖσαν τοῦ κατὰ Τούρκων πολέμου μεγάλῃν παράταξιν, τὴν γενομένην εἰς τὰ περίεξ τοῦ χωρίου μας· ἔπρεπε νὰ ἰδῆς τὴν ἀπέραντον ἐκείνην πεδιάδα, τὴν ὁποίαν βλέπετε τώρα ξηραν καὶ ἄγονον, διατρεχομένην ἀπὸ ἀτελεύτητον στρατιωτικῶν στολῶν, ὄπλων καὶ σημαῖων φάλαγγα, τὴν ὁποίαν ὄψις ἀνθρώπινος δὲν ἠδύνατο νὰ περιλάβῃ· στρατιῶται, ἀξιωματικοὶ στρατηγοὶ, τάγματα ἰσομεγέθη μὲ βουνα ἐπλήρου τὸν ὄριζοντα· οἱ ὑπασπισταὶ ἤλαυνον ἀπὸ ρυτῆρος τοὺς ἀκαθέκτους ἵππους των, τὸ τύμπανον ἀντήχει, αἱ διαταγαὶ τῶν Διοικητῶν ἀνεμιγνύοντο μὲ τὰ πολύκροτα βήματα τῶν ἵππων. Ἐν μέσῳ δὲ τοῦ καταπληκτικοῦ τούτου θορύβου τὰ πτινὰ ἐφευγον ἐπτοημένα, καὶ ἔκτοτε κατέλιπον ἐρήμους τὰς παλαιὰς φωλεὰς των ἀρχομένης ἤδη τῆς ἐπιθεωρήσεως, ἡ βασίλισ, καταβάσασ ἀπὸ τῆς ἀμάξης ἀνέβη ἐφ' ἵππου· ἐνῶ δὲ ἐδίδε παράγγελμά τι πρὸς ἕνα τῶν ἀξιωματικῶν, ἔπεσε καταγῆς ἡ ἑτέρα τῶν χειρῶν της· ὑπασπιστὴς ἔδραμε νὰ τὴν ἐπάρῃ, ἀλλ' εὔρεν αὐτὴν προσφερομένην ἀπὸ τὸν ἀδελφόν μου τὸν νέον Ἀνδρέαν γονυπετῆ ἤδη ἐνώπιον τῆς ἡγεμονίδος· τὸ βασιλικὸν βλέμμα ἔπεσε κατὰ πρῶτον ἐπ' αὐτὸν, μετὰ δὲ ταῦτα καὶ ἐπ' ἐμέ· ποτὲ μου δὲν θέλω λησμονήσῃ τὸ βλέμμα τοῦτο.

Ὁ ἀδελφός μου ἀνδρέας, ὁ ὠραιώτερος ἀνὴρ τοῦ χωρίου ἴσως δὲ καὶ τῆς ἐπαρχίας, ἦτον ἄξιός τοῦ βλέμματος τῆς

νάσσης ἦτον χωρικῶν γονέων υἱός, αὐτογενής ἀναξ. Εἶδες βέβαια εἰς τὴν χώραν ταύτην νέας καὶ ὑπιστελέχους ση- μύθας· ἐλευθέρας ἀπὸ τὰ παράσιτα ἐκεῖνα φυτὰ τὰ φυό- μενα περὶ τὰς δρύς καὶ τὰ ἔρποντα περὶ τὰς πετείας· γνήσια τῆς Μοσκοβίας τέκνα, εἶναι εὐκαμπτοὶ καὶ λεπταὶ ὡς ἡ ἰδική μας γενεά· ὀρθοφυεῖς, ἔχουσαι χλωμὴν καὶ ἠρέ- μα καὶ ἀτημελῶς ἀνεμουμένην τὴν κόμην, εἶναι ὁ ἠγεμῶν οὕτως εἰπεῖν τῆς κοιλάδος ἐν μέσῳ τῶν ὑψηλῶν του.

Τοιοῦτος ἦτον ὁ Ἀνδρέας· ἐπιθυμητὸς εἰς πάντα πατέρα γαμῆρος, εἰς πᾶσαν κόρην σύζυγος· μία τούτων ἡ νέα Μα- ρία εἶχεν ἤδη πρὸ καιροῦ ἐλκύσει τὸ βλέμμα καὶ κρατή- σει τῆς καρδίας τοῦ Ἀνδρέα, κατεχομένη καὶ αὐτὴ βιαϊό- τατα ἀπὸ τοῦ ἔραστοῦ τῆς τὰ θέλητρα, ὅταν οὗτος ἀπο- γραφεὶς κατετάχθη εἰς τὸν στρατὸν τῆς Αἰκατερίνης· ἀνα- χωρῶν ὑπεσλήθη νὰ διακριθῆ εἰς τὰς μάχας καὶ νὰ λάβῃ ἀντάλλαγμα τῶν ἀνδραγαθιῶν του τὴν ἐλευθερίαν καὶ βαθ- μὸν ἀξιωματικοῦ, καὶ νὰ ἐπανέλθῃ εἰς τὴν ὠραίαν του μνη- στήν ἀντι δούλου καὶ ἀφανοῦς ἔραστοῦ, ἐλεύθερος καὶ ἐνδο- ξος σύζυγος· μὲ ὅλας τὰς ὑποσχέσεις ἡ νέα Μαρία ὡσανεὶ προησθάνετο τὸ μέλλον, ἐδοκίμασε λύπην βαφείαν ἀπο- χωριζομένη τὸν ἔραστὴν τῆς, καὶ ἔκτοτε ἀπαρηγόρητος, ἐκυριεύθη κατὰ μικρὸν ἀπὸ θανατηφόρον μελαγχολίαν· μόνον μίαν στιγμὴν ἔλαβεν ἀναψυχὴν, τὴν ἡμέραν τῆς ἐπιθεωρήσεως, ὅταν εἶδε τὸν ἀγαπητὸν τῆς Ἀνδρέαν ἐν ὄπλοις προβαίνοντα εἰς τὴν πεδιάδα τῆς πατρικῆς των γῆς· ἡ ἡμέρα αὕτη ἀνέτειλεν εἰς τὴν Μαρίαν ὡς ἡμέρα ἔραστῆς καὶ ἀναστάσεως μέχρις οὗ εἶδε τὸν Ἀνδρέαν ἀναρπά- ζοντα τὴν καταπεσοῦσαν τῆς Αἰκατερίνης χειρὶδα, καὶ τὴν Αἰκατερίνην ἐπιβλήψασαν ἐπὶ τὸν Ἀνδρέαν· ἠσθάνθη τότε τὸ μέγεθος τῆς ἰδίας συμφορᾶς· γυνὴ αὐτὴ κατενόησε τῆς γυναικὸς τὸ βλέμμα, ἐγνώρισε τὴν ἀπώλειαν τοῦ ἔραστοῦ τῆς, τοῦ ὁποίου τὴν καρδίαν δὲν ἠδύνατο νὰ φιλονεικήσῃ χωρικῆ κατὰ βασιλίση· ἐν τοσοῦτῳ ὁ Ἀνδρέας, πλήρης ἐνθουσιασμοῦ καὶ φιλοτιμίας, ἀνεκάλει μάχας καὶ ἐζήτει ἐχθρούς· νέος θερμὸς καὶ ἀκάθεκτος ἐλάτρευε τὴν δόξαν καὶ τὸν ἔρωτα· ἀλλ' ἡ Αἰκατερίνη ἠθέλησε νὰ καθέξῃ παρ' αὐτῷ τόπον καὶ δόξης καὶ ἔρωτος· βασιλεὺς τὸν διέταξε νὰ τὴν ἀγαπήσῃ· ὑπήκουσεν αὐτὸς, ἐχρεώσθη ὑποταγῆν.

Μόνος ἐξ ὄλων τῶν συστρατιωτῶν του δὲν ἐβάδιζε κατὰ τῶν ἐχθρῶν, ἄλλοι ἐμελλον νὰ δράμωσι εἰς τὴν δι' αἵμα- τος ἀγοραζομένην τιμὴν, ὁ ἰδικὸς του κλῆρος ἦτον βρα-

χεῖαι στιγμὰὶ ἠδυπαθείας μεγαλεῖον ταχύσβεστον ὡς ἡ ἀστραπὴ, καὶ θάνατος.

Τὸν βλέπω ἀκόμη ἐστηριγμένον ἐπὶ τινος τῶν ἐκεῖ κάτω δένδρων καὶ ἀτενίζοντα εἰς ἀπότατον σημεῖον· ὡς ἔραστῆς διώκων μακρόθεν μὲ τοὺς ὀφθαλμοὺς τὰ βήματα τῆς ἀγα- πητῆς του φίλης· ἐθεώρει τὸν στρατὸν βαδίζοντα πρὸς τὴν μάχην καὶ μὴ δυνάμενος νὰ συμβαδίσῃ τὸν παρηκο- λούθει μὲ τὰς ὄψεις μέχρι τῆς τελευταίας ἐσχατιᾶς τοῦ ὀρίζοντος· ὅλοι οἱ στρατεύσιμοι ἄνδρες παρηκολούθουν τὰς σημαίας τῆς πατρίδος, τὸ δὲ χωρίον ἔρημον ἑκατοικεῖτο μόνον ἀπὸ γέροντας, γυναῖκας καὶ παῖδας· μόνος αὐτὸς ὤφειλε νὰ μείνῃ μετὰ γερόντων, γυναικῶν, παιδῶν ὡς γέ- ρων, ὡς γυνὴ, ὡς παῖς· ἂν ἀντήλλασε τὸν ἄρην πρὸς τὸν ἔρωτα, ἂν ἀπεχειρέτα τὸν στρατὸν χάριν τῆς ἀγαπητῆς του Μαρίας, ἠθέλεν κἂν λησμονήσῃ τὸ πάθος τῆς δόξης διάγων ἀφανῆ εὐτυχίαν πλησίον τῆς ἐρωμένης του· ἀλλ' ἔπρεπε ν' ἀρνηθῆ διὰ παντὸς τοὺς προσφιλεστάτους του πόθους, τὰς γλυκυτέρας του ἐλπίδας, ἔπρεπε νὰ λησμονή- σῃ τὰς δύο του μνηστῆς τὴν Ἐνυὸ καὶ τὴν Μαρίαν, διὰ νὰ ζῆ φυτοῦ ζῶν ἐν δώματι βασιλικῷ, ὑπακούων εἰς τὰς θελήσεις τῆς αὐτοκράτορος· τοιαύτη εἶναι ἡ δύναμις τῶν κρατούντων καὶ ἡ πειθαρχία τῶν λαῶν, ὥστε καὶ τὰ πάθη τούτων ὑπῆκουσεν εἰς ἐκείνην καὶ ὁ ἔρωσ αὐτὸς ὑποχωρεῖ εἰς τὸ αἶσθημα τῆς ὑποταγῆς. Εἰς τὴν Γαλλίαν καὶ εἰς τὴν Ἰταλίαν καὶ εἰς πᾶν ἄλλο μέρος τοῦ κόσμου ἡ ἐγκα- ταλειφθεῖσα κόρη ἠθέλεν ἐκδικηθῆ ἢ κἂν ὄνειροπολήσῃ ἐκδι- κησιν· ἀρὸς ἂν ὄχι φάρμακον καὶ ζῆφος ἠθέλεν ἐκπέμψῃ, κατὰ τῶν ἡμερῶν τῆς Αἰκατερίνης. Ὁ νέος ὡσαύτως ἠθε- λε δοκιμάσει νὰ σωθῆ φεύγων μετὰ τῆς φίλης του· τού- λε ἀχίσιτον δὲν ἠθέλε παύσει ἀγκῶν αὐτὴν ἐν τῷ κρυπτῷ. Ἐδῶ ὅμως ἄλλα αἰσθήματα, ἄλλα ἔθιμα ἐπικρατοῦσιν· ἡ μὲν Μαρία ἐκλινε τὴν κεφαλὴν καὶ παρεδόθη ἀγογγύστως εἰς τὸν θάνατον· ὁ δὲ Ἀνδρέας ὑπήκουσεν πιστὸς ὑπεχώρησεν εἰς τὰς θελήσεις τῆς κυρίας του, ἐπνίξε μετὰ γενναϊότητος τὸν πρῶτον τοῦ ἔρωτα καὶ παρέδωκεν εἰς τὴν Αἰκατερί- νην πᾶσαν τὴν καρδίαν του· οἱ κρατοῦντες δεσπόζουσι παρ' ἡμῶν καὶ τῶν ψυχῶν καὶ τῶν σωματίων.

Ἐνῷ ἡ Μαρία ἐτήκετο ἐν σιωπῇ, τοῦ Ἀνδρέα τὴν αἰσχύ- νην καὶ τὴν ἀπόγνωσιν περιεκάλυπτον αὐτοκρατορικῆς εὐνοίας αὐγαί· τὰ βῆματα αὐτὰ ἀπαστράπτουσιν ὅταν ἀπὸ τὸ χρυσοῦν τοῦ ἡλίου φῶς καταυγάζονται.

Τὸν κείμενον ἐκεῖ πέραν βασιλικὸν οἶκον ἀνήγειρεν ἡ αὐτοκράτωρ ὡς ἐκ μαχαίρας εἰς τὸν ἔραστὴν τῆς, ἐπιθυμοῦσα, ὡς ἔλεγε, νὰ διακρίψῃ τὸ θέρος μακρὰν τοῦ θορύβου τῆς πρωτεύουσας μετὰ τοῦ ἰδικοῦ τῆς Ἀνδρέου, εἰς τοῦ ὁποίου τὸ ἀφελὲς καὶ ἀπλοῦν εὔρισκέ τι κενὸν καὶ ξένον ἢ βασιλῆς· ὅταν ἔνδακρος ἀταπολῶν τὴν Μαρίαν ἐζήτηει παρὰ τῆς Δικατερίνης ἱκετικῶς τὴν ἄδειαν ν' ἀκολουθήσῃ τὸν στρατὸν, οὐδὲ κὰν βλέμμα ἀπειλητικὸν ἤρχετο νὰ τιμωρήσῃ τὴν τόλμην του· ἢ ποτὲ σύζυγος μονάρχου ἐγένετο κόλαξ καὶ δούλη ἀνθρώπου χωρικοῦ, καὶ ἠρέσκετο νὰ χειραγωγῇ αὐτὸν εἰς τὰς τέχνας καὶ τὰς ἐπιστήμας.

Τελευτῶντος τοῦ θέρους ἡ Δικατερίνη δὲν ἐπανῆλθεν εἰς τὴν Πρωτεύουσαν, ἀλλὰ διήγε τὰς μακρὰς τοῦ χειμῶνος ἐσπέρας διαλεγομένη μετὰ τοῦ Ἀνδρέου· εἰς τὸ φῶς τοῦ λύχνου ἐβλέποντο καθήμενοι πλησίον ἀλλήλων καὶ βυθισμένοι εἰς τοὺς μυτηριώδεις ἐκείνους διαλόγους, τοὺς ὁποίους κάμμια ἄλλη ἀκοῇ δὲν ἠδύνατο ν' ἀκούσῃ. Ἐν εὐδίᾳ περιηγοῦντο τὰ περίεξ ἔφριπποι ἢ πεζοί, πάντοτε ὅμως ἀχώριστοι· ὡς κατοικίδιος κύων ἀκολουθῶν ἀπαρτρέπτως τὰ βήματα τοῦ κυρίου του, οὕτως ἠκολούθει τὸν ἐρώμενόν τῆς ἡ βασιλῆς· ἀλλ' εἰς τὸν τόπον ἡμῶν τοῦ ἔαρος ἢ καλλονῆ καὶ τοῦ ἡλίου ἢ λάμπης φεύγουσι ῥοπῆς ὀφθαλμοῦ ταχύτεραι, καὶ τῆς ψυχῆς αἱ ὄρμαι παρέρχονται ἐν ἀκαρεῖ ὡς αἱ καύσους τοῦ θέρους.

«Ὁ ποτὲ περιβλεπτός ἀδελφὸς τοῦ ἐκλεκτοῦ τούτου, νεκροθάπτης σήμερον, ζῆ ἀπὸ τῆς νεκρικῆς δικέλλης, ἀνωρύττων εἰς τοὺς ὁμοίους του ἀσφαλὲς κατὰ τῆς τύχης ἄσυλον· εἰ τίς ἤθελε τὸ πιστεῦσαι! τὸ τέλος τῆς διηγήσεώς μου εἶναι λυπηρὸν, καὶ ἴσως ἐξυπνήσει ἐκπεπληγμένους τοὺς οἰκίτορας τῶν σκοτεινῶν τούτων κατοικιδίων. Εἶναι παράδοξον τὸ συμβεβηκός.» Ταῦτα εἰπὼν ἐσιώπησεν. Ἐγὼ δὲ προσήλωσα τοὺς ὀφθαλμούς μου ἐπὶ τοῦ ῥυτιδωμένου καὶ μαραμμένου προσώπου του, καὶ ἀνεζήτησον εἰς τοὺς ξηροὺς καὶ ἀπωστεωμένους χαρακτῆρας αὐτοῦ τὴν καλλονὴν τοῦ Ἀνδρέου, ἣτις κατέβηξε τὴν αὐτοκράτορα.

Συγχώρησόν με, ἐπανέλαβε, νὰ παραλίπω περιττὰς εἰνας λεπτομερείας, αἵτινες ἤθελον σπαράξῃ τὴν καρδίαν σου, καὶ τοι μὴ γνωρίσαντος τὸν Ἀνδρέαν, τὸ πάυχημα τῆς νεότητός μου, τὸν μόνον φίλον τῆς καρδίας μου. Ἡ ἱστορία του εἶναι ὀδυνηρά· ἡ Δικατερίνη μετεβλήθη ἠράθη ἄλλου, ὅστις, δεξιώτερος καὶ αὐλικώτερος παρὰ τὸν

ἀδελφόν μου ἔραστῆς, ἐδέσμευσε τὴν αὐτοκρατορικὴν καρδίαν τῆς με ἰσχυρωτέραν ἄλλωσιν. «Ὁ πρὸς τὸν Ἀνδρέαν ἔρωσ τῆς μετεβλήθη εἰς ὄργην, καὶ πλέον δὲν ἠθέλησεν ἢ γυνὴ αὐτῆ οὐδὲ ν' ἀκούσῃ τι περὶ αὐτοῦ.

Ἐρημος προστασίας ἐπανῆλθεν εἰς τὸν πρῶτον ἀφανῆ βίον του, ἀλλὰ μάρτυς ὀχληρὸς δυνάμενος νὰ διαδώσῃ ἐν τῷ χωρίῳ τὰ ἀπόρρητα τῆς βασιλικῆς κοίτης, ἔπρεπε νὰ ἀφανισθῇ. Ἄτιμός τις φέρων ἐπωμίδας ἀξιομακτικοῦ ἐρεθίζει καθυβρίζων τὸν Ἀνδρέαν· ζητεῖ οὗτος ἰκανοποίησιν· μονομαχοῦν· ὅλος ὁ κόσμος μαρτυρεῖ ὅτι τὸ δοθὲν εἰς τὸν Ἀνδρέαν πυροβόλον ἐγεμίσθη με μόνην πυρίτιδα· ὁ δολοφόνος (καὶ πῶς ἄλλως νὰ τὸν ὀνομάσω) διεπέρασεν τὴν καρδίαν τοῦ Ἀνδρέου με βολίδα ἄτρωτος διαμείνας αὐτός.

Τοιοῦτοτρόπος διελύθη ὁ αὐτοκρατορικὸς οὗτος δεσμός. «Ὁ νεκρὸς ἐφέρθη διὰ νυκτὸς εἰς τὸ ταφεῖον· συνέτριψεν ἐπὶ τὸν τάφον αὐτοῦ ξίφος, καὶ τὸ ὄνομά του περέδωκεν εἰς λήθην· παρέβη, ἔλεγον, τοῦ· περὶ μονομαχίας νόμους! Ἴδου ἡ ἀληθὴς ἱστορία τοῦ ἀγνώστου νεκροῦ τὸν ὀνομαζόμενον καλῶς·

Ἐλυπθῆναι μαθὼν τὴν τύχην τοῦ δυστυχοῦς τούτου ἀνδρός, τὸν ὁποῖον γυνὴ χάριν τῶν ἡδονῶν αὐτῆς ἔλαβεν ὡς λαμβάνομεν ὑπηρετάς πρὸς ὑπηρεσίαν· ὑπηρετῆς τῆς κοίτης ἠδύνατο ν' ἀποβλήθῃ ὡς καὶ πᾶς ἄλλος ὑπηρετῆς, ἀλλ' ἢ πολιτικῆς ἣτις ὑπηγόρευσε τὴν ἐρωμένην ν' ἀτιμάσῃ ὡς καὶ αὐτὸν τὸν τάφον τοῦ φίλου τῆς μ' ἐφαίνετο καταχθόνιος· ἢ δὲ γυνὴ αὕτη καταστρέφουσα ὡς καὶ τὸ ὄνομα τοῦ Ἀνδρέου ἀφοῦ ἐξήντησε τὸν ἔρωτα καὶ ἀφείλετο τὴν ζωὴν του· εἶχεν τι τερατώδες ἀνακαλοῦν τῆς παλαιᾶς Ῥώμης τοὺς αὐτοκράτορας.

Ἡ Μαρία ἀπέθανε μετὰ τὸν Ἀνδρέαν, ἐπανέλαβεν ὁ Ἀλέξιος, ἰδὼν τὸ μνημῆμα τῆς· γενόμενος νεκροθάπτης μετὰ τὴν δυστυχίαν τοῦ ἀδελφοῦ μου, ἔθεσα τὸ προσφιλὲς τούτο θῦμα πλησίον τοῦ Ἀνδρέου, πράξας ὅ,τι πρὶν δὲν κατορθώθη ζώντων αὐτῶν. Διακόψας δὲ μικρὸν τὸν λόγον, ἐπα-

Κάνεις δὲν μᾶς ἀκούει· μάθε ὅτι ἡ βασιλῆς ἐνόσθη· εἶχεν ἐπισκέπειτο τὸ μνημῆμα τοῦ Ἀνδρέου, καὶ νὰ σοῦ εἰπῶ τὴν ἀλήθειαν, ἐπρόσθεσεν ὁ Γέρων με τὴν ἐν μέρει χριστιανικὴν καὶ ἐν μέρει Σκανδιναβικὴν εὐπιστίαν του, ἂν ὁ Θεὸς τιμωρῇ ἄνω τὰ ἐδῶ κάτω γινόμενα ἀμαρτήματα· ἦνωσεν ἴσως ἐν οὐρανοῖς τὸν Ἀνδρέαν με τὴν Μαρίαν,

ἔγὼ ἤνωσα τὰ σώματά των· τὰς δύο ταύτας ψυχὰς τὰς ἐπὶ γῆς χωρισμέναις συνέζευξεν ἴσως ἐν τῷ παραδείσῳ ἐνώπιον αὐτῆς ταύτης τῆς αὐτοκράτορος· τοῦτο θέλει εἶναι ἡ κόλασις τῆς γυναικὸς ταύτης ἂν εἰσέτι ἔρξ' τοῦ Ἀνδρέου.

Ὁ νεκροθάπτης ἀνεχώρησεν θεὸς τὸν δάκτυλον ἐπὶ τῶν χειλέων εἰς σημεῖον σιωπῆς· ἀλλ' ἔγὼ ἠθέλησα νὰ διηγηθῶ τὴν ἀγνωστον ταύτην ἱστορίαν πτωχοῦ τινος Ῥώσσου Μουζίκου, ὅστις ἔδωκε βαρὺ ἀντάλλαγμα τοῦ πρὸς αὐτὸν ἔρωτος τῆς Ἡγεμόνος του· πόσας δὲν ἀπαιτεῖ θυσίας ἡ ὄρεξις κεφαλῆς ἐσταμμένης· ὦ πόσον εἶναι μεγάλη ἡ δεσπόζουσα τῶν καρδιῶν τυραννία! πόσον τρομερὸν εἶναι τὸ εἶδωλον, ἐνώπιον τοῦ ὁποίου προσφέρονται ζεύγη ἀνθρώπων, καὶ τὸ ὅποιον κατατρῶγει ἐπὶ τοῦ βωμοῦ του καὶ ἀνδρὰ καὶ γυναῖκα.

(Ὁ Εὐρωπαϊκὸς Ἐραμιστής.)

ΔΝΕΚΑΟΤΟΝ ΔΡΑΒΙΚΟΝ.

Ἐπὶ τῶν Καλίφων, ὅπῃ τὸν Ἀβδαλάχος ἐλαμητόμησε, πάντας ὅσους ἠδυνήθη νὰ συλλάβῃ, ἐκ τῶν ἀπογόνων τοῦ Ὀμιάρχου. Μὲν ἐξ αὐτῶν, Ἰβραήμης ὀνομαζόμενος, εὐτύχησε νὰ ἐκφυγῇ καὶ νὰ σωθῇ εἰς τὸ Κουφά· ὅπου ἐμβῆκε μετενδεδυμένος. Μὴν Γνωρίζων κανένα εἰς τὸν ὁποῖον νὰ καταφυγῇ, ἐμβῆκεν αὐτομάτως ὑπὸ τὴν στοὰν μιᾶς μεγάλης οἰκίας, ὅπου ἐκαθισεν. Μετ' ὀλίγον, ὁ οἰκοκύριος ἔφθασεν, ἀκολουθούμενος ἀπὸ πολυαριθμούς ὑπηρέτας. Καταβάς ἐκ τοῦ ἔππου, ἐμβῆκε, καὶ βλέπων τὸν ξένον, τὸν ἠρώτησε τίς εἶναι; Εἶμαι εἰς δυστυχίᾳ, ἀπεκρίθη ὁ Ἰβραήμης, ὅστις σὲ ζητῶ ἄσυλον. Ὁ Θεὸς σὲ προστατεύει, ἀπεκρίθη ὁ πλούσιος ἀνὴρ· ἴθην εἴσελθε καὶ ἡσύχασε. Ὁ Ἰβραήμης ἔζησε πολλοὺς μῆνας, εἰς ταύτην τὴν οἰκίαν, χωρὶς ὁ οἰκοδεσπότης νὰ τοῦ κάμῃ ἐρωτήταις. Ἀλλ' αὗτος ἐκπληττόμενος καὶ τὸν βλέπων καθημέραν ἐξερχόμενον καὶ ἐπανερχόμενον ἐφειπὼν εἰς τὴν αὐτὴν ὥραν, ἐτόλμησε μίαν ἡμέραν νὰ τοῦ ζητήσῃ τὸν λόγον.— Ἐμαθα, ἀπεκρίθη ὁ πλούσιος, ὅτι τίς, Ἰβραήμης ὀνομαζόμενος, υἱὸς τοῦ Σαλιμάν, εἶναι κεκρυμμένος ἐντὸς τῆς πόλεως· οὗτος ἐφόρευσε τὸν πατέρα μου, καὶ τὸν ζητῶ διὰ νὰ λάβω ἐκδίκησιν. Ὁ Ἰβραήμης, στοχασθεὶς τότε, ὅτι ὁ Θεὸς τὸν ὁδήγει, ἐσεβάσθη τὴν θέλησιν του καὶ ὑποφέρων μὲ καρτερίαν τὸν θάνατον, ἀπήντησε: ἦ Ὁ Θεὸς

ἐκδικήθη ἀντὶ σοῦ ἀνθρώπε ἀδικημένη, τὸ σφάγιόν σου » εἶναι εἰς τοὺς πόδας σου. ἢ Ὁ πλούσιος ἐκπληχθεὶς ἀνεφώνησεν. Ἢ ξένη, βλέπω ὅτι ἡ δυστυχία σὲ καταβαρύνει καὶ, δυσαρεστημένος ἀπὸ τὴν ζῶην, ζητεῖς μέσον νὰ τὴν χάσῃς, ἀλλ' ἡ χεὶρ μου εἶναι κεκρατημένη διὰ τὸ ἀμαρτήματα. Δὲν σὲ ἀπατῶ, εἶπεν ὁ Ἰβραήμης, ὅστις καὶ ἤρξατο νὰ διηγῆται τίνι τρόπῳ ἐφόρευσε τὸν πατέρα του. Τότε, φρικώδης τρόμος ἐκυρίευσεν τὸν πλούσιον ἀνθρώπον. Οἱ ὀδόντες του συνεκρούοντο ὡς ἀνθρώπου τρέμοντος ἐκ τοῦ ψύχους· οἱ ὀφθαλμοὶ του ἐσπινθηροβόλουν ἀπὸ φρίκην, καὶ ἐπληρώθησαν δακρύων. Οὕτως ἔμεινε στιγμὰς τινὰς, μὲ ἀπλανὲς βλέμμα ἐπὶ τῆς γῆς. Ἀλλὰ τέλος, ὑψώσας τὴν κεφαλὴν πρὸς τὸν Ἰβραήμην, αὔριον, εἶπεν, ἡ τύχη θέλει σὲ ἐννόσει μὲ τὸν πατέρα μου, καὶ ὁ Θεὸς θέλει λάβει τὴν ἐκδίκησίν μου. Ἀλλ' ἔγὼ! πῶς νὰ παραβιάσω τὸ ἄσυλον τῆς οἰκίας μου! Δυστυχῆ ξένη, ἀπέφευγε τὴν παρουσίαν μου! κράτει, ἰδοὺ, ἑκατὸν φλωρία, ἔξελθε ταχέως καὶ ποτὲ νὰ μὴν σὲ μεταίδω!

Μεταφρασθὲν ἐκ τοῦ Γαλλικοῦ

ὑπὸ Κ. Στ. Γ.

ΕΚΣΤΡΑΤΕΙΑ ΤΩΝ ΑΘΗΝΑΙΩΝ ΕΙΣ ΤΗΝ ΣΙΚΕΛΙΑΝ.

Τὸν ἕκτον χρόνον τοῦ πολέμου, ὁ Ἀλκιβιάδης ἐπαρκεῖν νῆσε τοὺς Ἀθηναίους νὰ κάμουν ταύτην τὴν ἐκστρατείαν· διότι ἐνόμιζεν, ὅτι ἡ κατάκτησις ταύτης τῆς πλουσιωτάτης νήσου, εὐκόλυνε τὴν κατάκτησιν τῆς Καρχιδόνος καὶ μέρος τῆς Ἀφρικῆς. Λέγουσι προστούτοις ὅτι εἶχε σκοπὸν ἐκεῖθεν νὰ περάσῃ εἰς τὴν Ἰταλίαν, καὶ νὰ τελειώσῃ τὰς λαμπράς του κατακτήσεις μὲ τὴν κατάκτησιν ὅλης τῆς Πελοποννήτου. Ὁ Σωκράτης, λέγουσι, ἐμέμφετο ταύτην τὴν ἐπιχείρησιν. Ἐψηφίσθησαν λοιπὸν στρατηγοὶ ὁ Ἀλκιβιάδης, ὁ Νικίας καὶ ὁ Δάμαρχος. Ὁ Νικίας εἰς μάτην ἐπάσχισε νὰ μεταβάλῃ τὴν γνώμην τῶν Ἀθηναίων. Πρὶν ἀκόμη ἀναχωρήσων, ὁ Ἀλκιβιάδης ἐγκαλέσθη ὡς ἀσεβὴς πρὸς τὰ τῶν Θεῶν ἀγάλματα, καὶ μόλις ἀνεβλήθη ἡ κρίσις πρὸς τὸ πρῶν. Μόλις ἐκυρίευσεν τὴν Κατάνην, καὶ οἱ ἄλλοι ἀνανέωσαν τὴν κατ' αὐτοῦ κατηγορίαν. Τὸν ἐπὶ τῆς

σταξαν να ἔλθῃ να ἀπολογηθῇ· ἀλλ' αὐτὸς κατέφυγεν εἰς τὴν Σπάρτην.

Ἀφοῦ ἐφανεύθη ὁ Λάμαρχος εἰς μίαν μάχην, μείνας μόνος στρατηγὸς ὁ Νικίας, εἰς τὴν ἀρχὴν ἔκαμε μερικὰς νίκας. Ἀλλ' ἀφοῦ ἔφθασεν ὁ Γύλιππος μετ' στόλον τῶν Λακεδαιμονίων, τὰ πράγματα τῶν Ἀθηναίων ἐχειροτέρευσαν· ὅθεν ἀπεφάσιντες ὁ Νικίας να ἀναχωρήσῃ μετ' τὸ στρατεύμα του κρυφίως· καὶ τοῦτο ἦτον τὸ μόνον σωτήριον διὰ τοὺς Ἀθηναίους· ἀλλ' ἡ δεισιδαιμονία ἐμπόδιζε τὸ ἔργον. Τὸ μεσονύκτιον ἐγένεον ἐκλειψις τῆς Σελήνης, ὁ Νικίας καὶ οἱ ἄλλοι στρατηγοὶ ἀγνοοῦντες τὴν αἰτίαν τοῦ φαινομένου, ἐφοβήθησαν. Οἱ μάντιες εἶπον, ὄντες καὶ αὐτοὶ ἀμαθίστατοι καὶ ἀπαταιῶνες, ὅτι δὲν ἔπρεπε να ἀναχωρήσωσιν, εἰμὴ μετὰ τρεῖς φοραῖς ἐννέα ἡμέρας. Προσμένοντες λοιπὸν ἐνίκηθησαν πολλάκις ἀπὸ τοὺς Συρακουσίους, ὥστε ὁ Νικίας μετ' τὸ ὀλίγον ὑπόλοιπὸν του στρατεύμα ἐπαρὰδόθη εἰς χεῖρας τῶν ἐχθρῶν, μετ' συμφωνίαν να φυλαχθῆ ἡ ζωὴ τῶν ἄλλ' οἱ Συρακούσιοι, παραβάντες τὰς συνθήκας, τοὺς ἐσφαζαν ὄλους, καὶ μόνοι ἐκεῖνοι ἐσώθησαν, ὅσοι ἐπρόφρασαν στίχους ἀπὸ τὰς τραγωιδίας τοῦ Εὐριπίδου· ὅθεν ὅταν ἐστράφησαν εἰς τὴν πατρίδα, ὑπῆγαν να εὐχαριστήσωσι τὸν Εὐριπίδην, καὶ ἡ στιγμή αὕτη πρέπει να ἦτον ἡ πλέον γλυκεῖα εἰς τοῦτον τὸν λαμπρὸν ποιητὴν.

Οἱ Ἀθηναῖοι, μαθόντες τὸ συμβάν, πολλὰ ἐλυπήθησαν, καὶ ἐφοβήθησαν, μήποτε τοὺς παραιτήσωσιν οἱ σύμμαχοι· καὶ τοὺς ἐφαίνετο, ὅτι ἔβλεπον τοὺς Λακεδαιμονίους καὶ τοὺς Συρακουσίους ἐρχομένους, διὰ να τοὺς πλακώσουν καὶ διὰ ξηρᾶς καὶ διὰ θαλάσσης.

ΤΑ ΠΡΩΤΑ ΒΗΜΑΤΑ ΤΟΥ ΑΝΘΡΩΠΙΝΟΥ ΓΕΝΟΥΣ.

Καθαρὸς ἀήρ, ἀπλὴ διαίτα, καὶ ἀποχὴ πάσης τρυφῆς καὶ ἀσπατείας ἐμάκρυνε τὴν ζωὴν εἰς τοὺς πρώτους ἀνθρώπους, καὶ διὰ τοῦτο σφόδρα ἐπληθύνθησαν ἐπὶ τῆς γῆς. Ἡ μακροβιότης ἐκεῖνων δὲν εἶναι ἀπίθανος, ἐπειδὴ καὶ εἰς τοὺς καθ' ἡμᾶς καιροὺς ἐστάθησαν ἄνθρωποι, οἵτινες ἔζησαν ὑπὲρ τὰ 150 ἔτη· μερικοὶ δὲ ἔφθασαν καὶ ἕως εἰς τὰ 200· πληθυνθέντων δὲ οὕτω τῶν ἀνθρώπων ἐπληθύνθησαν ὁμοῦ καὶ αἱ χρεῖαι τῶν, αἱ ὁποῖαι τοὺς παρεκίνησαν, μᾶλλον δὲ τοὺς ἠνάγκασαν, να ἐφεύρωσι διαφοροὺς ἀναγκαίαις τέχνας

εἰς τὸν βίον. Ἐνα φαινόμενον λαμπρὸν, ὡς ἡ ἀστραπὴ, ἀναψεν ἕνα δένδρον, καὶ ἀφῆκεν ἑναυσμα πυρὸς, ἐξ οὗ ἔλαβον ἀφορμὴν να κάμνωσι φασίαν, καὶ ἔμαθον τὸν τρόπον πῶς να τὴν διατηρῶσι. Τὸ εὖρημα τοῦ πυρὸς ἐστάθη ἀξιολογώτατον καὶ ὠφελιμώτατον εἰς τοὺς ἀνθρώπους, ἐπειδὴ καὶ διὰ τούτου ἐδύναντο αὐτοὶ να μαγειρεύωσι καλλίτερον τὰ φαγητὰ των, να κατασκευάζωσι παντὸς εἶδους πηλίνα ἀγγεῖα, καὶ να ἀναλύωσι τὰ μέταλλα. Οὕτως εὐθύς ὁ Θόβελ ἐφεύρε τὸν τρόπον τοῦ ἀναλύειν τὸν χαλκὸν καὶ τὸν σίδηρον, ὅθεν προῆλθεν ἡ χαλκευτικὴ τέχνη, διὰ τῆς ὁποίας κατ' ὀλίγον ὀλίγον κατασκευάσθησαν ὄλα τὰ γεωργικὰ καὶ οἰκοδομητικὰ ἐργαλεῖα.

Τοιοτοτρόπως εὐρέθη ἡ γεωργικὴ, ἥτις ἐστάθη μήτηρ τῆς ἀληθοῦς παιδεύσεως τοῦ ἀνθρωπίνου γένους, ἐπειδὴ καὶ ἐξημέρωσε τὰ ἄγρια ἦθη τῶν ἀνθρώπων, καὶ τοῖς ἔδωκεν ἀφορμὴν να ἐξασκήσωσι τὰς σωματικὰς καὶ ψυχικὰς δυνάμεις· διότι μετὰ τὴν εὕρεσιν τῆς Γεωργικῆς ἀρχήσαν εὐθύς οἱ ἄνθρωποι να κτίζωσι μονίμους καὶ στερεὰς οἰκοδομὰς να διατάξωσι καλλίτερον τὰ πράγματα τῶν οἰκῶν των, καὶ να ἐνωθῶσι μετ' ἀλλήλων εἰς κοινωνικὸν βίον.

Πολὺς καιρὸς ὅμως ἐπέρασεν, ἕως οὗ ἔμαθον οἱ ἄνθρωποι να κάμνωσιν ἄρτον ἐκ τοῦ σίτου. Κατ' ἀρχὰς ἔτρωγον αὐτοὶ τὸν σίτον ὡμὸν, καθὼς τὰ ὀπωρικά· ἔπειτα τὸν ἐβράζον κόλυβον καὶ τὸν ἔτρωγαν. Κοινὴ δὲ συνήθεια ἐπεκράτησε παρὰ τοῖς ἀρχαίοις ἔθνεσι να τρώγωσι τὸν σίτον καὶ τὴν κριθὴν ψημένα καὶ μετ' ἄλας ἠρτημένα. Τελευταῖον ἐστοχάσθησαν να συντρίβωσι τὸν σίτον μετὰξὺ δύο λίθων, τὸ ὁποῖον ἔδωκεν ἀφορμὴν εἰς τὴν εὕρεσιν τῶν μύλων. Οὕτως ἀλήθοντες αὐτὸν εἰς τὸν μύλων, ἀποκοῦνταν τὸ ἄλευρον, ἀπὸ τοῦ ὁποῖου ἔκαμνον ἄρτον καὶ πλακοῦντα. Καί ποιος ἔμιξε τὸ ἄλευρον μετ' ὕδωρ, καὶ τὸ ἐκτόπησε πολλάκις μετὰ τοὺς γρόθους καὶ ἐποίησεν ἄρτον, τὸν ὁποῖον πρῶτον θερμὴ στάκτη καὶ ζεστὸν ὄστακτον τὸν ἔψησεν, ἔπειτα κατ' ὀλίγον ὀλίγον εὐρέθησαν οἱ φούρνοι καὶ ἄλλα ἀγγεῖα· οὕτω λοιπὸν φένηται ὁ ἄρτος τῶρα μὲν εἰς τὸν φούρνον, ὅθεν λέγεται φουρνίκιος, τῶρα δὲ εἰς τὸν κλίβανον, ὅθεν ἀρτοπτίτης, τῶρα δὲ εἰς τὸν κλίβανον ἢ σιδηροῦν, ἢ χαλκοῦν ἢ ὀστράκινον, ἐπιτωρευθέντων ὑποκάτω ἢ ἐπάνω ἀνθρώπων, ὅθεν κλιβαρίτης, τῶρα δὲ ὑποκάτω ἢ ἐπάνω ἀνθρώπων, ὅθεν ἐγκρυφίας ἄρτος, ὅστις εἶναι πρόχειρος καὶ εὐθύς ἔτοιμος. Οἱ Ἕλληνες καὶ οἱ Ῥωμαῖοι ἔκαμνον ἐκ τοῦ ἀλεύ-

ρου και υδατος ένα γύραμα ώσαν κουρκουτι — καθώς κάμνουνσι τήν σήμερον οί Βλάχοι και οί Ἴταλοι τήν μαμαλίγκαν και πολένταν — ἥτις ἦτον ἡ καθημερινή τῶν τροφή.

Ἄφ' οὗ ἐξαπλώθησαν ὀλίγον τι οί ἄνθρωποι ἐπὶ τῆς γῆς, ἦλθον εἰς πόλεμον μετὰ τῶν θηρίων, τὰ ὁποῖα ἔπρεπε νὰ τὰ ἀπομακρύνωσιν ἀφ' ἑαυτῶν, διὰ νὰ μὴ κινδυνεύωσι περὶ τῆς ζωῆς. Τοῦτο τοὺς ἐβίασε νὰ ἐφεύρωσι διάφορα δπλα, τὰ ὁποῖα ἄρχησαν νὰ τὰ μεταχειρίζονται οὐ μόνον πρὸς υπεράσπισίν των, ἀλλὰ και πρὸς καταπολέμησιν ἐκείνων. Οὕτως ἔλαβε τήν ἀρχὴν τῆ κυνήγιον, τὸ ὁποῖον ἦτον ἡ πρώτη ἀσχολία τῶν τότε ἀνθρώπων, και ὕστερον ἐγένεν ἀσκήσις και μελέτη τοῦ πολέμου, ὅστις εἶναι τοσοῦτων καλῶν αἰτία.

Παρετήρησαν δὲ αὐτοὶ εὐθύς, ὅτι μερικὰ ζῶα εὐκόλως ἐδύναντο νὰ ἡμερωθῶσι, και νὰ γένωσι χεῖριμα εἰς αὐτοὺς μετὰ τὸ γάλα και μετὰ τὸ κρέας των· ὅθεν ἄρχισαν νὰ κρατῶσιν ἀγέλας βοῶν και ποίμνια προβάτων και ἀπὸ τὸ γάλα των νὰ κατασκευάζωσι τυρὸν και βούτυρον, τὸ ὁποῖον εἶναι μία ἀπὸ τὰς παλαιωτάτας εὐρέσεις. Πρῶτον ἐπεμελήθη τῆς κτηνοτροφίας ὁ Ἰωβὴλ, τὸν ὁποῖον ἐμιμήθησαν πολλοὶ, και οὕτως ἀπὸ κυνηγούς ἐγέναν νῦν ποιμένες· οὗτοι διέτριβον εἰς ἕνα τόπον ὑπὸ τὰς σκῆς των, ἕως οὗ ἦτον τροφή διὰ τὰ ζῶα· ἀφ' οὗ δὲ ἔλειπεν αὐτῇ, ἔλυον εὐθύς τὰς σκῆνας και μετέβαινον εἰς ἄλλο μέρος μετὰ τὰ ποίμνια των, διὰ νὰ ζητήσωσι νέαν βοσκήν. Οὕτω ζῶσι και τήν σήμερον πολλὰ Σκυθικὰ ἔθνη εἰς τὴν Ἀσίαν, Νομάδες καλούμενοι. Ἡ ποιμενικὴ ζωὴ ἔδωκεν ἀφορμὴν εἰς τὴν εὐρεσιν τοῦ αὐλοῦ και τῆς σύριγγος, και ἀκολούθως τῆς μουσικῆς πρὸς τέψιν και διατριβὴν τοῦ καιροῦ, τῆς ὁποίας πρῶτος εὐρετῆς ἱστορεῖται ὁ Ἰουβάλ.

Ἄλλ' οὔτε ὁ ἄγριος κυνηγετικὸς βίος, οὔτε ὁ πλανώμενος ποιμενικὸς ἤρесе πολὺν καιρὸν τοὺς ἀνθρώπους, ἐπειδὴ και οί δύο ἐπροξενούσαν εἰς αὐτοὺς ἐνόχλησιν και ἀνησυχίαν. Ὅθεν ἐστοχάσθησαν νὰ κατασταθῶσιν εἰς ἕνα τόπον, και νὰ καλλιεργήσωσι τὴν γῆν, σπεύροντες εἰς αὐτὴν κόκκους σίτου, και ἀναμένοντες τοὺς ἐξ αὐτῶν καρπούς.

Ἄφ' οὗ ἄρχισαν οί ἄνθρωποι νὰ γεωργῶσι τὴν γῆν, συνήθησαν πολλαὶ χωρισταὶ πατριαὶ ἢ φαμίλιας εἰς ἕνα τόπον, και ἔκτισαν μικρὰ χωρία και πόλιν. Ὅσον

δὲ κῦξανεν ὁ ἀριθμὸς των, τόσοι περισσότερον διεγείροντο εἰς τὰς καρδίας των ἐπιθυμίαι και πάθη. Εὐθύς εἰς τὴν ἀρχὴν ἀκόμη εἶχε κινήθῃ ζηλοτυπία μεταξὺ Κάιν και τοῦ Ἄβελ, τῶν δύο πρώτων υἱῶν τοῦ Ἀδάμ, τῆς ὁποίας ἐγένεν θῆμα ὁ νεώτερος. Νῦν δὲ ἀνεφάνθησαν ἐπὶ τῆς γῆς ἄνθρωποι μεγάλοι, γίγαντες λεγόμενοι, οἵτινες κακομεταχειριζόμενοι τὴν ὑπερβολικὴν δύναμιν τοῦ σώματος ἐβίαζον τοὺς ἄλλους νὰ γένωσι δούλοι αὐτῶν. Προχωροῦντος δὲ τοῦ καιροῦ ἐξέπεσον οί ἄνθρωποι ἐκ τῆς προτέρας ἀθωότητος εἰς τὴν ἡδυπάθειαν και ἀσέλγειαν, και τόσοι διεφθάρησαν, ὥστε ἐξωλοθρεύθησαν διὰ τοῦ κατακλισμοῦ ὄλοι πλὴν ἐνός. Οὗτος δὲ ἦν ὁ δίκαιος ὁ Νῶε, ὅστις ἐσώθη μετὰ τῆς οἰκίας του ἐκ τοῦ κοινοῦ ναυαγίου τοῦ ἀνθρωπίνου γένους εἰς μίαν μεγάλην ναῦν, Κιβωτὸν λεγομένην, εἰς τὴν ὁποίαν διεφυλάχθησαν και παντὸς εἶδους ζῶα, ὅσα δὲν ἐδύναντο νὰ ζῶσιν, εἰς τὸ ὕδωρ. Ἐκ τῶν τριῶν αὐτοῦ υἱῶν Σὴμ, Χαμ και Ἰαφεθ ἐπληθύνθη πάλιν ὁ κόσμος, και οί ἀπόγονοί των διεσπάρησαν εἰς ὅλα τὰ μέρη τῆς γῆς. Οἱ μὲν Σημίται ἐξαπλώθησαν εἰς τὴν ἄνω Ἀσίαν, οἱ δὲ Χαμίται εἰς τὴν Αἴγυπτον και εἰς ἄλλους τόπους τῆς Ἀφρικῆς, οἱ δὲ Ἰαφεθῖται εἰς τὴν ἀρκτικὴν Ἀσίαν, και ἀνατολικὴν Εὐρώπην. Δὲν ἄρχησαν αὐτοὶ νὰ ἀνακαλέσωσι τὰς τέχνας, και νὰ τὰς μεταχειρίζονται εἰς τὰς χρείας και ἀναπαύσεις τῆς ζωῆς. Ὁ Νῶε, ὅστις πρὸ τοῦ κατακλισμοῦ εἶχεν ἐπιμεληθῆ τῆς ναυπηγικῆς, ἐφύτευσε νῦν τὴν ἀμπελον, και εὗρε τὸν τρόπον τοῦ νὰ κάμνωσιν ἐκ τῶν σταφυλῶν οἶνον.

Δί μικραὶ φαμίλιας κατ' ὀλίγον ὀλίγον ἠνώθησαν μετ' ἀλλήλων, και ἐσύστησαν μεγάλας φαμίλιας ἢ κοινότητας, ἐξ ὧν προήλθον διάφορα γένη ἢ ἔθνη, ἔχοντα χωριστὴν γλῶσσαν και πολιτικὴν διοίκησιν. Καθὼς δὲ πρότερον εἰς τὰς μικρὰς φαμίλιας ἐξουσίαζε και ἐδιοικούσε τὰ τοῦ οἴκου ὁ πατήρ ἢ ὁ ἀρχηγὸς τῆς πατριάς, και διατοῦτο λέγεται Πατριάρχης, οὕτω νῦν εἰς τὰς μεγάλας φαμίλιας ἐξουσίαζε και ἐκυβερνοῦσε τὰ κοινὰ πράγματα εἰς παρόμοιως ἀρχηγός. Ἐπειδὴ και ἐβλεπον αὐτοὶ, μάλιστα δὲ οἱ ὡς ἀρχηγός. Ἐπειδὴ και ἐβλεπον αὐτοὶ, μάλιστα δὲ οἱ ἀδύνατοι και πτωχοὶ, ὅτι χωρὶς γενναῖον τινα και δίκαιον ἀνδρα ἤθελεν πέσει ταχέως εἰς τὴν ἐξουσίαν τῶν δυνατῶν και πλουσίων, και ἂν ἤθελεν καταπολεμηθῆ ὑπὸ ξένων φυλῶν ἀνθρώπων, ἢ ἀδικηθῆ ὑπ' ἄλλων, δὲν ἤθελεν ἔχει μίτη ἀρχηγὸν διὰ νὰ τοὺς διαφεντεύῃ, μήτε κριτὴν διὰ νὰ

τοὺς προστατεύη. Ὄθεν εἰ μὲν ἦτόν τις ἀνδρείος ἀνὴρ παρ' αὐτοῖς, ἐπέιθοντο μετὰ χαρᾶς εἰς αὐτόν, καὶ ὑπετάσσοντο εἰς τὰς προσταγὰς του ἐν καιρῷ πολέμου, τιμῶντές τον καὶ ὕστερον ἐν καιρῷ εἰρήνης ὡς ἐξουσιαστὴν των· εἰδὲ δίκαιος, ἔτρεχον πρὸς αὐτόν εἰς τὰς διαφοράς των, καὶ ἐζήτουν τὴν παρ' αὐτοῦ βοήθειαν, δεχόμενοι μὲ εὐχαρίστητιν τὴν ἀπόφασίν του. Οὕτως ὁ Νεβρώδ ἐκ τολμηροῦ καὶ ἀνδρείου κυνηγοῦ, ἔγεινε πρῶτος βασιλεὺς εἰς τὸν κόσμον· καὶ ὁ Δηδόκης, ἐκ δικαίου καὶ ἐπεικούς κριτοῦ, βασιλεὺς τῶν Μήδων.

Τὰ παλαιότατα βασίλεια ἦταν κατ' ἀρχὰς αἰρετὰ ἢ κατ' ἐκλογὴν, ἀλλὰ μετ' ὀλίγον καιρὸν ἔγιναν κληρονομικά· ἦσαν δὲ πολλὰ μικρὰ καὶ περιορισμένα. Τὰ πρῶτα μεγαλύτερα βασίλεια ἐσυστήθησαν εἰς τὴν Βαβυλωνίαν, Ἀσσυρίαν, καὶ Αἴγυπτον· Ἄν τὸ βασίλειον ἠϋζανε καὶ ἐγένετο μεγαλύτερον, ὁ βασιλεὺς ἐχρειάζετο συμβοηθούς καὶ συνεργούς εἰς τὴν διοίκησιν τῶν πραγμάτων, ὅστις ἐδιάλεγε τοὺς σοφωτέρους καὶ γεροντωτέρους διὰ συμβούλους καὶ τοποτηρητὰς τῆς ἐξουσίας του, ἐξ ὧν κατ' ὀλίγον ὀλίγον ἔγιναν οἱ *Εὐπατρίδαι* ἢ Πατρίκιοι καὶ οἱ *εὐγενεῖς*. Ὁ τρόπος τῆς πολιτικῆς διοικήσεως εἶναι πολλῶν εἰδῶν, οἷον *Μοναρχία* εἶναι, εἰς τὴν ὁποίαν εἰς μόνος ἐξουσιάζει καὶ νομιθετεῖ. *Ἀριστοκρατεία* εἰς τὴν ὁποίαν περισσότεροι ἄνδρες ἐξαίρετοι διοικοῦσι καὶ νομοδοτοῦσι. *Δημοκρατεία* εἰς τὴν ὁποίαν τὸ πλῆθος ἢ ὁ λαὸς κἀμνει νόμους καὶ ἀποφασίζει τὰ κοινὰ πράγματα διὰ πλειόνων ψήφων. Οἱ λοιποὶ τρόποι τῆς διοικήσεως εἶναι ἢ τούτων εἶδη, ἢ ἐκ τούτων μικτοί, ἢ τούτοις ἐναντίοι, καὶ λοιπὸν σφαλεροί, βλαίοι, καὶ ἥκιστα μόνιμοι. Κακοὶ τρόποι τῆς διοικήσεως εἶναι ὁ *Δεσποτισμὸς*, εἰς τὸν ὁποῖον δὲν εἶναι παντάπασιν νόμοι διορισμένοι, ἀλλ' ὁ τὸ κράτος ἔχων ἐξουσιάζει παρανόμως κατὰ τὴν ἀρέσκειάν του. *Τυραννίς*, εἰς τὴν ὁποίαν ὁ τὴν ἀπόλυτον ἐξουσίαν ἔχων, τὴν κακομεταχειρίζεται διὰ τὰς κακὰς του ἐπιθυμίας μὲ πολλὴν κάκωσιν τῶν ὑπηκόων. *Ὀλιγαρχία*, εἰς τὴν ὁποίαν ὀλίγοι πλούσιοι καὶ δυνατοὶ μεταχειρίζονται τὴν ἄκραν ἐξουσίαν διὰ τὸ ἴδιόν των συμφέρον, οὐχὶ διὰ τὸ κοινὸν καλόν. Ὄταν δὲ εἰς ἓν ἔθνος δὲν εἶναι ἀρχῶν ἢ ἐξουσιαστῆς, ἢ τοιαύτη κατάστασις τῶν πραγμάτων λέγεται *Ἄναρχία*, καὶ εἶναι πασῶν χειρίστη.

Ἀπὸ ὅλων τὰς νομίμους διοικήσεις εὐδαιμονεστάτη καὶ

ἀπ' ἀρχῆς εἰς τοὺς καλοὺς ἀνθρώπους ἐπιθυμητοτάτη εἶναι ἐκεῖνη εἰς τὴν ὁποίαν ἐξουσιάζει ἓνας σοφὸς καὶ δίκαιος *Μονάρχης*· διότι εἰς τοιαύτην διοίκησιν ἰσχύουσιν οἱ δικαιοτάτοι νόμοι, αὐξάνουσιν αἱ τέχναι καὶ αἱ ἐπιστῆμαι, τιμᾶται ἡ ἀρετὴ καὶ ἡ προκοπὴ, ἀνταμείβεται ἡ ἀξιότις καὶ ἡ φιλοπονία, εἰσακούονται τὰ αἰτήματα τῶν πολιτῶν, καὶ θεραπεύονται ταχύτατα τὰ παράπονα αὐτῶν. Ὁ τοιοῦτος μονάρχης ἀγαπᾷ ὡς ἀγαθὸς πατὴρ τὸν λαόν του, καὶ προάγει διηνεκῶς τὴν εὐδαιμονίαν του. Φαίνεται νὰ ἦναι μόνος ὁ πρῶτος τῶν ὑπηκόων, καὶ ἀπολαμβάνει ἀθάνατον ὄνομα εἰς τοῦτον τὸν κόσμον καθὼς εἰς ἐκεῖνον δικαιοτάτην ἀμοιβὴν τῶν κόπων του.

Πρὸ τοῦ κατακλυσμοῦ δὲν ἦτον εἰς τὸν κόσμον οὔτε βασιλεὺς οὔτε βασίλειον, ἀλλ' οἱ ἄνθρωποι ἔζων πατραρχικῶς. Μετὰ τὸν κατακλυσμὸν δὲ κατεστήθησαν βασιλεῖς καὶ ἐσυστήθησαν βασίλεια ἀπὸ διάφορα ἔθνη, ἐξ ὧν ἐνδοξότεροι ἦσαν οἱ *Βαβυλώνιοι*, οἱ *Ἀσσύριοι*, οἱ *Μηδοί*, οἱ *Πέρσαι*, οἱ *Φοίνικες*, οἱ *Ἑβραῖοι*, οἱ *Αἰγύπτιοι*, οἱ *Καρχηδόσιοι*, οἱ *Ἕλληες* καὶ οἱ *Ῥωμαῖοι*. Οὗτοι μικροὶ ὄντες εἰς τὴν ἀρχὴν, καὶ πολεμοῦντες πρὸς ἀλλήλους, ἢ ἀπωλέσθησαν, ἢ ἔδωκαν ἀφορμὴν εἰς τὴν θεμελιώσιν μεγάλων βασιλειῶν. Πρῶτοι ὅπου ἐτόλμησαν νὰ ἐξουσιάζωσιν ἄλλους τόπους καὶ λαοὺς ἦταν οἱ *Βαβυλώνιοι*, οἵτινες εὐθὺς εὗρον μμιτὰς τοὺς *Ἀσσυρίους*.

*Μόνοι οἱ ἐνάρετοι, καὶ οἱ πεπαιδευμένοι
εἶναι ἀληθῶς εὐτυχεῖς.*

Ἡρώτησέ τις τὸν Σωκράτην, ἂν Ἀρχέλαος ὁ βασιλεὺς ὁ υἱὸς τοῦ Περδίκου, εἶναι εὐτυχῆς καὶ μακάριος, ὁ δὲ Σωκράτης εἶπε δὲν ἤξεύρω, διότι ποτὲ δὲν ὠμίλησα μετ' αὐτοῦ· καὶ πῶς, εἶπεν ἐκεῖνος, μόνον ὅταν ὀμιλήσης, γνωρίζεις τὸν ἄνθρωπον, καὶ ὅχι μὲ ἄλλον τρόπον; οὕτω λοιπὸν σὺ δὲν ἠμπορεῖς νὰ εἰπῆς, οὔτε διὰ τὸν μέγαν βασιλέα τῶν Περσῶν, ἂν ἦναι μακάριος; καὶ ὁ Σωκράτης εἶπε· καὶ πῶς ἠμπορῶ νὰ εἰπῶ ἐγὼ καὶ διὰ αὐτόν, ὅτι εἶναι μακάριος, χωρὶς νὰ ἤξεύρω ποῖαν μάθησιν, καὶ ποῖαν ἀρετὴν ἔχει; καὶ ἐκεῖνος εἶπε· καὶ πῶς; μόνον εἰς τὴν μάθησιν, καὶ εἰς τὴν ἀρετὴν συνίσταται ἡ μακαρία ζωὴ; ναὶ εἶπεν ὁ Σωκράτης· διότι οἱ ἀγαθοὶ εἶναι μακάριοι, καὶ οἱ πονηροὶ εἶναι ἄθλιοι· καὶ λοιπὸν, εἶπεν ἐκεῖνος, ἄθλιος εἶναι ὁ Ἀρχέλαος; ναὶ ἄθλιος, εἶπεν ὁ Σωκράτης, ἂν δὲν ἔχη ἀρετὴν καὶ εἶναι ἀπαίδευτος.

προβάτων, τῶν ἵππων, τῶν κύνων, τῶν πτηνῶν, ἀκόμη καὶ αὐτῶν τῶν ὄντων τοῦ ἐκτεταμένου καὶ ἀπείρου βασιλείου τῶν φυτῶν, βλέπει τις ζωτικὴν τινα χάριν καὶ ὠραιότητα, ἐκ τῆς ὁποίας θέλγεται καὶ ἐνταυτῷ ἠδύνεται. Ἀλλ' ἐνταῦθα εἶδον ἀνθρωπίνην *χαυρότητα*, ὁποῖαν δὲν εἶναι δυνατὸν νομίζω νὰ εὔρη τις εἰς καμμίαν ἄλλην φυλὴν, οὐδὲ νὰ παραβάλλῃ μὲ οὐδεμιᾶς φύσεως ὄντα, εἰμὴ μὲ τὰς καθημένας ὁμοτρόπως κατάντικρου τοῦ καφφενείου καμῆλους, ἐπὶ τῶν ὁποίων ἔβλεπον τὴν αὐτὴν ἀκίνησιάν καὶ νωθρότητα. Ὅστις καὶ ἂν ἐτύγχανε θεατῆς μὴ ἐμὲ τοῦ περιστατικοῦ τούτου, ἤθελεν ἀναμφιβόλως συμμερισθῆ κατὰ πάντα τὴν ιδέαν μου.

Μετέπειτα ὑπῆγα πρὸς τὸ ὑπὸ τῶν Ὀθωμανῶν κατοικούμενον μεσημβρινὸν τῆς πόλεως μέρος. Ἀλλ' ἀφοῦ περιῆλθον δύο ἢ τρεῖς γειτονίας χωρὶς νὰ εἶδω κἂν μίαν ψυχὴν, ἠναγκάσθην νὰ ἐπανέλθω, λαμβάνων ἀρκετικῶς τὴν διευθυσίν μου, ἥτις μ' ἔφερεν εἰς τὴν συνοικίαν τῶν Ἑβραίων. Ἡ ἀκαταστασία καὶ τὸ ἀλλόκοτον ἐνδυμα δύο Ἑβραίων, τὰς ὁποίας ἔτυχε ν' ἀπαντήσω καθ' ὁδόν, μ' ἔκαμον νὰ εἰσέλθω εἰς ἐν *χάνι* λεγόμενον καὶ κατοικούμενον ἀπὸ ἱκανὰς οἰκογενεῖας Ἑβραίων, προσποιηθεὶς ὅτι ἤθελον ἀγοράσαι κουμπία, τὰ ὁποῖα ἐν τῷ προαυλίῳ εἰργάζοντο. Ἀμα ἐμβῆκα προσεβλήθην ἀπὸ δυνατὴν ἀποφορὰν ἥτις μ' ἐβίασε νὰ ἐξέλθω παρευθὺς! *Τοιαύτην ἀηδῆ καὶ πολυσύνθετον δυσουδίαν δὲν ἐνθυμοῦμαι νὰ ἤσθάνθην ἄλλοτε ἐπὶ τῆς ζωῆς μου, εἰμὴ εἰς τὰς Ἀθήνας ποτὲ ἐντὸς δύο Παιρικῶν οἰκιῶν, τοῦ μὲν ἀξιοματικοῦ λαμβάνοντος πεντακοσίας δραχμὰς κατὰ μῆνα ἐκ τοῦ Ἑλληνικοῦ ταμείου, καὶ ἔχοντος δύο ὑπηρετίας τοῦ δὲ δυστυχοῦς τεχνίτου τῆς ξυλουργικῆς, εἰς τὰς ὁποίας κατὰ τύχην εἶχον ὑπάγειν ἕνεκα ὑποθέσεων. Τὸ ἐλκύνον δὲ μᾶλλον ἐν τῇ Ἑβραϊκῇ αὐλῇ τὴν περιέργειάν μου, ἦτο δεκαπενταετῆς κόρη, ἥτις, ἐνῶ ἐστολιζέτο μόνον ἀπὸ τὰ νέα κυτρινωπὰ σανδάλια καὶ τοὺς λευκοὺς τῆς πόδας, ἐξ ἄλλου μέρους ἐνέπνεε φρικτὴν ἐκ τῆς ἀκαταστασίας τῶν ἐνδυμάτων τῆς, ἐπὶ τῶν ὁποίων ἐμέτρησα ὑπὲρ τὰ 25. *Ξεσχίσματα καὶ ράκη.* Πλέον βδελυκτὴ ζωὴ, παρὰ ἐμείνην τῶν Ἑβραίων πιστεύω, ὅτι δὲν δύναται νὰ υπάρξῃ εἰς τὸν Κόσμον!*

Περὶ τὰς 10. 1|2 ὥρα: ὑπῆγα εἰς τὸ Γυμνάσιον τῆς Σμύρνης, καὶ χρεωστῶ ἀλλήθως νὰ εἶπω, χωρὶς ποσῶς νὰ κολακεύσω, ὅτι ἐκ πρώτης ὄψεως, εἶδον κατάστημα μεγαλο-

πρεπέστατον καὶ ἀξίον τῶν κατοικῶν τοιαύτης πόλεως, ὅποια ἢ Σμύρνη. Ὁ Γυμνασιάρχης Κύριος Γ. Χρυσοβέργης ἔλαβε τὴν καλωσύνην νὰ μὲ ὀδηγήσῃ εἰς τὰς διαφόρους τάξεις ἐν καιρῷ παραδόσεως ὅπου ἔλαβον τὴν περιστάσιν νὰ εἶδω τὸ αὐστηρὸν σύστημα τοῦ νέου Γυμνασιάρχου, τὸ ὁποῖον μὲ διδίδει μεγάλας ἐλπίδας διὰ τὸ μέλλον τοῦ τόπου. 360. μαθηταὶ φοιτῶσι τακτικῶς εἰς τὸ Γυμνάσιον τοῦτο, διδασκόμενοι, ἐκτὸς τῆς ἀρχαίας ἡμῶν Ἑλληνικῆς Γλώσσης καὶ τῶν λοιπῶν στοιχειωδῶν μαθημάτων, τὴν Ἀγγλικὴν, τὴν Γαλλικὴν καὶ τὴν Ὀθωμανικὴν Διάλεκτον· ἐνασχολοῦνται δὲ μετὰ πολλοῦ ζήλου ἐν αὐτῷ δέκα ἕτεροι διδάσκαλοι. Ἐκτὸς τοῦ Γυμνασίου, ὑπάρχουσιν ἐν Ἑλληνικῶν Σχολείῳ καὶ τρεῖς ἀλληλοδιδασκτικὰ τῶν κορασίων· ἐξ Ἑλληνικῶν καὶ τρεῖς ἀλληλοδιδασκτικὰ ἰδιαίτερα τῶν ἀρρένων· δύο δὲ ἕτερα εἰς τὴν ἄνω συνοικίαν ὥστε ἢ Σμύρνη, ἂν καὶ μέχρι πρὸ ὀλίγου δὲν ἐπέτυχε νὰ ἔχη κατάλληλον διευθυσιν ἐπὶ τῶν ἐκ παιδευτικῶν αὐτῆς καταστημάτων, ἥτις εἶναι ἡ πρωτίστη ἀνάγκη ἐκάστου τόπου ὁποσοῦν πολιτισμένου, δὲν ἔμεινε δὲ ποσῶς ὀπίσω καὶ κατὰ τὴν σύστασιν αὐτῶν.

Πενταμελὴς Ἐφορὰ διευθύνει ἐν γένει τὰ ἐκπαιδευτικὰ Καταστήματα ἢ δὲ νῦν Ἐφορὰ, συνισταμένη ἐκ τῶν Κυρίων Θ. Καισιόγλου, Σ. Μίτσελ, Α. Μωραϊτίνης, Ἐμ. Π. Καϊωτόν, καὶ Ἐμμανουὴλ Φραγκιάδην, ἐσάθη πολλὰ εὐτυχῆς διότι ἠδυνήθη νὰ θεραπεύσῃ τὸν ὑπὲρ τοῦ φωτισμοῦ ἄκρον αὐτῆς ζῆλον, ἐμβάλλουσα εἰς τοὺς κόλπους τῆς ὡς Γυμνασιάρχην ἄνδρα ἱκανόν, δραστήριον, ἐνάρετον καὶ εἰδήμονα, ὅστις δὲν θέλει παραλείψει τὴν περιστάσιν τοῦ νὰ ἐκδικηθῇ διὰ μεγάλων ἔργων τοὺς ἐν Ἑλλάδι ἀντιζήλους του. Ὁ δὲ Σεβάσμιος Ἀρχιεπίσκοπος, ὅχι μόνον δὲν ἐπιφέρει πώποτε οὐδένα πρόσκομμα, κατὰ τὸ σύστημα ὀλίγων τινῶν ποιμένων ὅτινες φέρουτιν ἀσυστόλως τὸ σχῆμα τοῦ λύκου, ἀλλὰ καὶ συνεργεῖ κατὰ τὴν κοινὴν τῶν Σμυρναίων ὁμολογίαν ἅπαντὶ σθένει νὰ εἰς τὴν ἐκπαιδεύσιν καὶ μόρφωσιν τῆς Νεολαίας καὶ ὀλοκλήρου τοῦ ὑπὸ τὴν δικαιοδοσίαν του ποιμανίου.

Πιστεύω λοιπὸν, ὅτι οἱ φιλόκαλοι καὶ φιλόμουσοι Σμυρναῖοι, ἔχοντες τὰ πάντα βοήθᾳ ὑπὲρ τοῦ ὑψηλοῦ σκοποῦ τῆς κοινῆς ἐκπαιδεύσεως, ὠφελούμενοι δὲ καὶ ἀπὸ τὴν ἀξιόλογον αὐτῶν θέσιν, θέλουσι στερεώσαι ἐπὶ τῶν ὠραίων πεδίων τῆς συμπορίας καὶ τῆς ὁμοιοῦσας τὰς βατίμους

ἀρχὰς ἐνὸς καλοῦ καὶ προοδευτικοῦ Διδασκαλικῆς συστήμα-
τος, τὸ ὁποῖον εἶναι τῶν ἀδυνάτων νὰ μὴν καρποφορήσῃ ἐν
ἀφθονίᾳ ἐπὶ τῶν ἀμαθῶν καὶ ἡμέρων Λαῶν τῆν Ἀσίαν,
προάγον εἰς πάντας τὴν ἀληθῆ εὐδαιμονίαν.

Ἡ δὲ τοιαύτη ἰδέα μὲ κυριεῦει ἔτι μᾶλλον ἀπὸ τὴν
πεποίθησίν μου, τοῦ ὅτι οἱ ἔντιμοι οὗτοι πολῖται γνωρίζουσι
κάλλιστα, ὅτι ἀμελοῦντες εἰς τὸν σημερινὸν Αἰῶνα
τὴν παιδείαν καὶ τὰ φῶτα, δὲν κάμνουσιν ἄλλο εἰμὴ νὰ
προετοιμαζῶσι δυστυχίαν διὰ τοὺς διαδόχους των, ἥτις
θέλει τοὺς καντατῆσει μίαν ἡμέραν ὠνεϊτοὺς εἴλωτας τῶν
φωτισμένων Λαῶν τῆς Εὐρώπης· καὶ ὅτι, ἀνεγείροντες τὸ
Γυμνάσιον αὐτῶν, τὸ ὁποῖον πάντοτε διέλαμπεν, ὑπὸ τὸν
διακατῆ ζήλον τῶν σοφωτέρων Ἑλλήνων Διδασκάλων, (1)
θέλουσιν εὐκολώτερα θεραπεύσει τὰ ἀλλεπάλληλα δεινὰ,
τὰ ὁποῖα τὸ τρομερὸν τοῦ Πυρὸς στοιχεῖον διὰ μίας τοὺς
ἐπέφερε.

Τὴν 2 Μ. Μ. ἐπεσκεύθην τὸν Κ. Ι. Σαμιωτάκη, Συν-
τάκτην τῆς *Ἀμαλθείας*. Ἄμα τὸν εἶδον, ὁ εὐγενῆς του τρόπος
ἠνωμένος μὲ τὴν αὐστηρὰν καὶ ὀρθὴν κρίσιν τῶν λόγων του,
μ' ἐβεβαίωσαν ὅτι ἡ Σμύρνη περιχλίπαι ὑπὸ τοὺς κόλπους
τῆς τὸν λυσιτελεῖ ἐκείνον μοχλὸν τῆς *Δημοσιογραφίας*,
ὅστις ἔχει τὴν δύνμην νὰ μεταποιῇ τὰ ἀνθρώπινα πράγ-
ματα ἐπὶ τὸ κρεῖττον. Τῇ ἀληθείᾳ ἐχάρη πολὺ ἡ ψυχὴ

Ἐπισημαίνω τὸ ἐπόμενον ἀπόσπασμα τῆς πρὸς τὸν Οἰκονομὸν ἐπιστολῆς τοῦ Κούμα,
δεικνύει τὴν πρὸ τῆς Ἑλληνικῆς Ἐπαναστάσεως μεγάλην ἀκμὴν τοῦ Γυ-
μνασίου τῆς Σμύρνης.

. . . « Τοιαῦτά τινα σ' ἔγραφα εἰς τὴν ἀρχιτέραν μου ἐπιστολήν. Τώ-
ρα δὲ, ἐτοιμαζόμενος ν' ἀναχωρήσω ἐντεῦθεν εἰς τὴν περιχλεῖ τῆς Αὔ-
στρίας μητρόπολιν, δὲν ἀγαπῶ νὰ σὲ στερήσω τὴν χαρὰν μὲ τὴν σιωπὴν
τῶν Ὀδηγητικῶν ἔργων, ὅσα κηρύττουσι τὸν εἰς φωτισμὸν τῶν ὁμογενῶν
μας ζήλον των.

Ἐξέυρεις, ὅτι τὸν παρελθόντα χειμῶνα μ' ἐπροσκάλεσαν οἱ ζηλωταὶ ἐπί-
τροποι τοῦ ἐνταῦθα Ἑλληνικοῦ Ἐμπορικοῦ Γυμνασίου των, νομίζοντές με
ἐκανὸν νὰ διδάξω τὴν Ἑλληνικὴν νομοθεσίαν των. Ἐξέυρεις, ὅτι καὶ τότε
τοὺς ἀπεκρίθην, ὅτι αἱ ἀσχολίαι μου δὲν μὲ συγχωροῦν νὰ ὑπακούσω εἰς
τὴν ἀγαθὴν των θέλησιν, σκιαγραφῆσάς ἀμυδρῶς τὸν τρόπον, μὲ τὸν
ὁποῖον δύνανται νὰ καταστήσωσιν ὀφείμιον τὸ ἔμπορικὸν τῶν γυμνασίων
Μάθε τώρα, φίλε, ὅτι οἱ φιλογενεῖς οὗτοι ἄνδρες, δὲν ἔπαυσαν ἐπανα-
λαμβάνοντες τὴν αὐτὴν αἴτησιν. ἕως οὔ τοὺς ἐξήγησα φανερῶς, ὅτι καὶ
ἤμην, καὶ εἶμαι, καὶ ἔσομαι, ἕως οὔ ζω, τῆς Σμύρνης καὶ πολίτης καὶ δι-
δάσκαλος, καὶ ὅτι τὸ ταξιδιόν μου τοῦτο σκοπὸν ἄλλον δὲν ἔχει, εἰμὴ τὴν
βελτίωσιν αὐτοῦ τοῦ τῆς Σμύρνης ἀγαπητοῦ μας Γυμνασίου· καὶ οὕτως
ἀπηλλάγη μὲν εἰς τὸ ἐξῆς ἀπὸ τὰ τοῦ ζήλου των ἀλλεπάλληλα προβλή-
ματα, ποτὲ δὲ δὲν θέλω παύσειν ἀπὸ τοῦ νὰ ἐπιαιῶ τὴν θαυμασίαν εἰς τὰ
καλὰ προθυμίαν των. . . . »
Κ. Μ. Κούμας.

μου βλέπουσα ἐν τῷ μέσῳ τῆς Ἀσίας, Νέον, ὅστις ὄχι μόνον
ὑπόσχεται μέγαν συναγωνισμὸν πρὸς τὸ φωτίζειν τοὺς δια-
φόρους Λαοὺς τῆς Ἀσίας, ἀλλὰ καὶ ὅστις γνωρίζει κάλ-
λιστα τὸ στάδιόν του. Τοῦλάχιστον ὁποιοσδήποτε λογι-
κὸς ἄνθρωπος ἀναγινώσκει τακτικῶς τὴν Ἀμάλθειαν, δὲν
θέλει πώποτε ἀποδώσει τὴν πρὸς ταύτην ὑπερβολὴν εἰς τοὺς
λόγους μου.

Μετέπειτα ὑπῆγα πρὸς τὸν Ἐκδότην τῶν Παρισίων
Ἀποκρύφων Κύριον Ι. Ι. Σκυλίσην, τὸν συναγωνιζόμενον
προθύμως μετὰ τοῦ Κ. Ι. Σαμιωτάκη ὑπὲρ τῆς κοινῆς προό-
δου. Αἱ εἰκόνας τῆς φιλεργίας, τῆς φρονήσεως καὶ τῆς
δραστηριότητος μὲ κατέλαβον παρευθὺς εἰς τὴν πρώτην συν-
έντευξιν τοῦ Κ. Ι. Ι. Σκυλίση. Ἀφῆσας στάδιον ἐμπο-
ρικὸν, ἐδόθη ἐγκαίρως εἰς ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον συμφωνεῖ μὲ
τὰς διαθέσεις τῆς ψυχῆς του, τὸ τῆς Τυπογραφίας. Οὗτος
εἶναι ὁ μόνος τρόπος τοῦ προοδεῖν ἐν τῇ κοινῶνίᾳ, τὸ νὰ
τρέχῃ τις, ὡς πρὸς τὸ ἐπάγγελμα, κατόπι τῆς φυσικῆς
ρόπῆς του, κατὰ τὸν Πλάτωνα· ἕκαστος πρὸς ὃ πέφυκεν.
Ὁ δὲ Κ. Ι. Ι. Σκυλίσης ἐπέτυχεν ὡς πρὸς τὸ νῦν στάδιόν
του, καθότι ἡ δραστήριος διεύθυνσις τοῦ ἔργου του καὶ ἡ
φιλοκαλία, τὴν ὁποῖαν ἡ φύσις τῷ ἐπροίκισε θέλουσι μίαν
ἡμέραν τὸν ὑψώσειν ὄχι μόνον κατὰ τὸν πλοῦτον, ἀλλὰ καὶ
κατὰ τὰς γνώσεις, καὶ κατὰ τὴν δόξαν. Τὰ τρία ταῦτα
κοινωνικῶς ἀγαθὰ, ἔχει ἀληθῶς τὴν ιδιότητα τῆς Τυπογρα-
φίας τὸ στάδιον νὰ προμηθεύῃ εἰς τὸν εἰδήμονα καὶ κατάλ-
ηλον διευθυντήν του.

Ἰστέρον ἀπὸ τοιαύτας ἡδονικὰς ἐπισκέψεις, διευθύνθη
πρὸς τὸ μέρος τῆς πυρκαϊῆς, ὅπου τὰ εἰρήπια κατὰ Μεσημ-
βρίαν, Ἀνατολήν καὶ Ἄρκτον ἐξετείνοντο εἰς ἐφικτὸν τῆς
ὄρασεως· χωρὶς νὰ προχωρήσω, εἰσηλθὼν εἰς μικρὰν τινα
ξύλινον καλύβην ἐντὸς τῆς ὁποίας εἶδον πεντηκονταετῆ
περίπου ἄνθρωπον, προσπαθοῦντα μὲν νὰ κρύψῃ τὴν παρα-
χὴν τῆς ψυχῆς του· μὴ δυνάμενον δὲ κατ' οὐδένα τρόπον
νὰ καθησυχάσῃ τοὺς δυνατοὺς πόνους τῆς καρδίας του. Ἀνε-
νά κητισυχάσῃ τοὺς δυνατοὺς πόνους τῆς καρδίας του· ἀνε-
στέναζεν ὁ δυστυχὴς βαρῶς, καὶ μὲ τοὺς ἀναστεναγμοὺς
ἡ ψυχὴ του ἐβράζετο ἀπὸ τὴν ταραχὴν! θελήσας δὲ νὰ τὸν
πρηγορήσω ὀλίγον, μὲ εἶπεν: α Αὕτη ἡ περιοχή τὴν
αὐθέντα, ἦτο τὰ σπήτια μου καὶ τὰ
ὀποῖαν βλέπεις, ἀθέντα, ἦτο τὰ σπήτια μου καὶ τὰ
» μαγαζία μου, διὰ τὰ ὁποῖα ἐκοπίαζα μὲ ἐπιμέλειαν καὶ
» μὲ στενὴν οἰκονομίαν 18. ἔτη· τῶρα δὲ εἰς μίαν νύκτα
» τὰ ἐστερήθην, καὶ προσπαθῶ νὰ θρέψω δέκα ψυχὰς μὲ

« ὀκτώ ἑκάδες οἶνον καὶ μὲ δύο, ῥακί, τὰ ὅποια βλέπετε ἐνταῦθα αὕτη εἶναι ὅλη ἡ κατάστασίς μου· πλὴν εὐλογητὸς ὁ Κύριος! δὲν εἶμαι μόνος· καὶ ἄλλοι πολλοὶ ἔπαυθον τὴν δυστυχίαν μου, καὶ τοῦτο μὲ παρηγορεῖ ὀλίγον. »

Ἐκείθεν ὑπῆγα πρὸς τὴν Πούρταν, γενικὸν περίπατον τῆς Σμύρνης κατὰ τὸ ἀρκτικὸν μέρος, ὅπου δὲν εἶχα ἄλλο περιεργότερον νὰ εἶδω παρὰ τὸν ἀπλούστατον τρόπον, μὲ τὸν ὅποιον οἱ ἄνθρωποι κάμνουν τὰς συνκναστροφάς των συνήθως ἐν τῷ προαυλίῳ καὶ τὸ φυσικὸν κάλλος, μὲ τὸ ὅποιον εἶναι προικισμένοι ἐν γένει αἱ στολιζουσαι τὴν Σμύρνην διὰ τῶν σπανίων θελητήρων των Νεάνιδες. — Ταῦτα εἶναι τὰ πρακτικὰ μου τῆς 11, κατὰ τὴν ὁποίαν ἡμέραν ἐπέστρεψα ἀπληδισμένος εἰς τὸ ξενοδοχεῖον, μόλις δυναθεὶς νὰ προβλέψω καλὸν ἵππον διὰ τὴν ἐπιούσαν.

Τὴν 12. ἐγείρομαι ὑπὸ τοῦ ἀγωγίτου μου πρῶτ, καὶ διαπερῶν μετ' αὐτοῦ ἔριππος τὰ ἐρείπια τῆς πυρκαϊᾶς, ἔφθασα ἐντὸς ἡμισείας ὥρας εἰς τὴν Γέφυραν, ὅπου ἐκάθισα ὀλίγον θεωρῶν τοὺς ὠραίους κήπους καὶ τὸ διαβαῖνον ἐκεῖθεν διὰ τὴν πανήγυριν πλῆθος ἀνδρῶν τε καὶ γυναικῶν. Ἐκίνησα καὶ ἐγὼ μετ' ὀλίγον διὰ τὸν Ἅγιον Ἥλιαν, μικρὸν ἐκκλησιδίων, ἀπέχον τρία τέταρτα περίπου ἀπὸ τὴν Γέφυραν πρὸς μεσημβρίαν. Ἀφοῦ ἐπροσκύνησα ἀνέβην ἐπὶ τοῦ ἵππου, διευθυνόμενος πρὸς τὸν Μπουτζᾶν, ὅπου ἔφθασά περὶ τὰς ὀκτὼ ὥρας Π. Μ. Τὸ ἀξύνλογον τοῦτο χωρίον τῆς Σμύρνης νομίζω, ὅτι πρέπει νὰ χαιρῇ τὰ πρωτεῖα μεταξὺ τῶν ἐξοχῶν αὐτῆς, διὰ τὴν τάξιν τῶν ὁδῶν καὶ τῶν οἰκοδομῶν αὐτοῦ. Ἐκεῖ εὔρον τὸν καλὸν καὶ ἐνάρετον φίλον μου Κύριον Ἐμμανουὴλ Ζ. Ψύχαν, τοῦ ὁποῦ ἡ συνάντησις μ' ἔκαμμε διὰ μιᾶς νὰ αἰσθανθῶ τὴν ἀγυρτεῖαν τινῶν πολιτικῶν τῆς Ἑλλάδος, οἵτινες παντοίως τρόποις ἀπομακρύνουσιν ἐκ τῆς Ἑλλάδος ἐκείνους τοὺς Ἄνδρας, ἀπὸ τῶν ὁποίων τὰς γνώσεις καὶ τὴν καλὴν διαγωγὴν ἐλπίζει τὴν μέλλουσαν αὐτῆς ἀποκατάστασιν.

Μετὰ ἡμίσειαν ὥραν ἀνεχώρησα διὰ τὸν Κουκλουτζᾶν, ἀπέχοντα μίαν ὥραν. Ἐνῶ δὲ ἐπλησίαζα ἠναγκάσθην νὰ περάσω ἐν ὑψηλῶν ὄρος, ἐπὶ τῆς κορυφῆς τοῦ ὁποῦ ἰστάμενος ἰκανὴν ὥραν ἀνέπνευσα ἐκείνον τὸν ἀέρα, τὸν ὅποιον αἱ ὑπὸ τὸν λαμπρὸν ὀρίζοντα τῆς Σμύρνης ὠραῖαι καὶ ζωηραὶ τῆς φύσεως εἰκόνες, ἔκαμνον τερπνότατον! Ὑπῆγα μετ' ὀλίγον εἰς τὸ χωρίον, τὸ ὅποιον εὔρον πολὺ διάφορον ἐκείνου τοῦ Μπουτζᾶ· εἴτε ἡ φυσικὴ ἀνομαλία τοῦ τύπου· εἴτε τὸ

μάκρος, δὲν ἐξεύρω τι, καταντᾷ αὐτὸ ὅπως οὐδὲν ἀνεπίβλεπτον ὑπὸ τῶν κατοίκων τῆς Σμύρνης, καὶ κατοικοῦμενον σχεδὸν ὑπὸ ἀπλῶν καὶ δυστυχῶν χωρικῶν.

Ἐντοσοῦτω, ἡ ὥρα ἤρχιζε νὰ μὲ προκαταλαμβάνη, καὶ οὕτως ἠναγκάσθην νὰ κινήσω ἀμέσως διὰ τὸν Μπουρνόβαν, ὅπου μετὰ δύο ὥρων περίπου ὁδοιπορίαν ἔφθασα κατὰ τὴν 1. ὥραν Μ. Μ. Ἡ ὄρεξις καὶ ἡ ἀπαύδισις μὲ εἶχον φέρει εἰς ἀτονικὴν μεγίτην· ὅθεν, καθήκας ὀλίγον διὰ νὰ μὲ προστοιμάσωι γεῦμα, ἐβυθίσθην εἰς στιγμῶν τινῶν ὕπνον χωρὶς νὰ τὸ σίθανθῶ.

Ἐγευμάτισα μὲ ἄκραν ταχύτητα, καὶ τὴν ὀλίγην ὥραν, καθ' ἣν ἔπρεπε νὰ ἠσυχάσω μετὰ τὸ γεῦμα, ἀπερξάισα νὰ τὴν περάσω περιφερόμενος τὸ χωρίον, τὸ ὅποιον μὲ ἐφάνη πλουσιώτερον μὲν τοῦ Μπουτζᾶ, οὐχὶ δὲ καλλήτερον· διότι ἐκάστη πολυτελὴς οἰκοδομὴ ἐπερικυκλοῦτο ὑπὸ 15 — 20. παλαιῶν καλυθῶν, αἵτινες ἠσχημίζον καὶ τὴν τότον καὶ τὰς λαμπρὰς οἰκοδομὰς. Εἰσῆλθον ἐπὶ τέλους εἰς κήπον τινὸς πλουσίου Βίτελ, ὅστις ἐφημιζετο ὡς ὁ καλλήτερος μεταξὺ τῶν ἐν Μπουρνόβᾳ κήπων· καὶ μοὶ ἐφάνη ἀξιὸς μὲν τῆς φήμης, οὐχὶ δὲ τοῦ χωρίου· διότι αἱ στεναὶ καὶ ἀκάθαρτοι ἐν αὐτῷ ὁδοὶ, καὶ οἱ ἀπεριποίητοι οἰκίσκοι δὲν συμβιβάζονται μὲ τὸ πνεῦμα τῆς ἔξοχῆς, ὅπου καταφεύγει τις διὰ νὰ ἀπαφύγη τὴν στενοχωρίαν καὶ τὴν μολυμμένο ν. ἀέρα τῆς πόλεως. Ἐκίνησα λοιπὸν καὶ ἐκεῖθεν διὰ Σμύρνην, ὁδοιπορῶν 2 1/2 ὥρας περίπου διὰ κατὰ φύτου καὶ ὠραίας πεδιάδος. Ἄμχ ἐφθασα περὶ τὴν 4. ὥραν Μ. Μ. εἰς τὴν πόλιν, πληροφοροῦμαι, ὅτι ἐντὸς ἡμισείας ὥρας τὸ Ἀτμόπλου ἐκπλέει· ἡ δὲ πληροφορία αὕτη μὲ κατεσκότησε. Πιρρήτητα εὐθὺς τὸν ἵππον μου καὶ ὑπῆγα νὰ λάβω τὸ διαβατήριόν μου· ἐκεῖθεν μετέβην εἰς τὸ Γραφεῖον τινὸς φίλου μου, ὅπου εἶχον παρακαταθέσει τὰ ἐπιπλατοῦ ταξειδίου μου· ἀλλὰ μὴν εὐρῶν οὐδένα, ἐορτῆς οὔσης, καθήτησα εἰς ἄκραν ἀδημονίαν· ὥστε ἐπὶ τῆς στιγμῆς δὲν ἠδυνάθην νὰ κάμω ἄλλο εἰμὲ νὰ πέμψω δι' ἀνταμοιβῆς 3. παιδάς πρὸς τοὺς γενικοὺς περιπάτους, ζητοῦντας τὸν ἄνθρωπον τοῦ Γραφείου. Κατὰ τύχην μετ' ὀλίγον ἐρχεται ὁ ζητούμενος ἄνθρωπος, μὲ συνδράμει εἰς τὴν μεταφορῶν τῶν πραγμάτων, καὶ ἐπιβιβάζομαι εἰς τὸ Ἀτμόπλου τὴν στιγμὴν, καθ' ἣν εἶχε λάβει τὴν ἀγκυραν διὰ νὰ ἐκπλεύσῃ.

(Ἀκολουθεῖ.)

ΜΕΤΑΛΛΟΥΡΓΙΚΗ.

Τὸ ἀλατωρυχεῖον τῆς Βιλίσκας.

Τὸ ἄλας, τὸ ὁποῖον μεταχειρίζομεθα εἰς τὰς μαγειρικὰς χρεῖας, ἐξάγεται ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἀπὸ τὸ ὕδωρ τῆς θιλάσσης, τὸ ὁποῖον ἐξαπλοῦνιν εἰς ἐκτεταμέναν καὶ ὀλιγοβαθεῖ, δεξαμενὰς, ὅπου ἐξατμίζομενον ἀφίνει τὸ ἄλας εἰς τῆς γῆς τὴν ἐπιφάνειαν. Εἰς τοὺς βορείους ὁμως τόπους ἐπειδὴ ἡ θερμότης τοῦ ἡλίου δὲν εἶναι ἀρκετὴ, κατασκευάζουσι μεγάλα σανιδώματα 10 ὡς 12 μέτρον ὕψους, 5 ὡς 6 πλάτους καὶ 3 ὡς 400 μᾶκρους, καὶ ὑποκάτωθεν αὐτῶν σχηματίζοντες ἐμβαδὸν παρελληλεπίπεδον ἐκτεθειμένον πρὸς τὸν ἄνεμον, ὅστις ἐκεῖ ἐπικρατεῖ, γαμίζουσιν αὐτὸ μὲ δεμάτια φρυγάνων, καὶ ἐπάνω εἰς αὐτὰ χύνουσιν τῆς θαλάσσης τὸ ὕδωρ, ὥστε ἐξατμίζεται εὐκολότερον, καθότι διαιρεῖται εἰς πολλὰ μέρη.

Ἄλλ' εὐρίσκονται εἰς πολλοὺς τόπους μεσογεῖους, καθὼς εἰς τὴν Ἀφρικὴν, καὶ λίμναι ὀλόκληροι, εἰς τὰς ἀκρας τῶν ὁποίων ἐπιπολάζουσι μεγάλοι ὄγκοι καθρωτάτου ἁλατος, καθὼς οἱ πάγοι εἰς τοὺς ποταμοὺς τὸν χειμῶνα. Ἐκεῖ ὑπάγουσιν οἱ Ἀφρικανοὶ διὰ τὴν κόψασθαι μὲ πελέκει καὶ ἀξίνας τὸ ἄλας, καὶ νὰ μεταφέρωσιν αὐτὸ εἰς μακρινὰ διαστήματα.

Εὐρίσκονται δὲ καὶ βρύσαι ἀλμυραὶ, καθὼς εἰς τὴν Ἀγγλίαν, τῶν ὁποίων τὸ ὕδωρ βράζουσιν εἰς μεγάλα κακκάβια, ἕως ὅτου μείνη εἰς τὸν πάτον τὸ ἄλας, ἀφοῦ ἐξατμισθῇ ὅλον τὸ ὑγρὸν.

Ἄλλὰ τὸ ἄλας εὐρίσκεται καὶ στερεὸν ἐκ φύσεως εἰς διαφόρους τόπους, καθὼς τὴν Μολδαβίαν καὶ τὴν Βλαχίαν κατ' ἐξοχὴν δὲ θαυμάζεται τὸ βαθύτατον καὶ ἀνεξάντλητον ἄλατος μεταλλεῖον κείμενον πλησίον τῆς Βιλίσκας πόλεως τῆς Πολλωνίας, ἐπειδὴ ἀπὸ τὰ 1251 ἐξάγονται ἐκεῖθεν κατ' ἔτος ὡς 100,000 καντάρια ἁλατος, καὶ ὅλω, εἰσὶ δὲν ἐφάνη ὡς ποῦ προχωρεῖ κατὰ βάθος ἡ τεράστιος αὕτη ποσότης τοῦ ἁλατος.

Τὸ προκείμενον μεταλλεῖον, ἔχει τέσσαρα πατώματα 900 ποδῶν τὸ βάθος καὶ τριῶν λευγῶν περίπου τὸ μᾶκρος καὶ πλάτος· ὁ τόπος εἶναι τόσο στερεὸς, ὥστε ἐσχημάτισαν εἰς τὰς πλευρὰς τοῦ φριβεροῦ τούτου χασ-

ματος διαφόρους οἰκοδομὰς καὶ θαλάμους, τῶν ὁποίων οἱ τοῖχοι καθὼς καὶ τὰ λοιπὰ ὅλα εἶναι καθαρὸν ἄλας. Τὸ πρῶτον πάτωμα π. χ. κείμενον 200 πόδας ὑποκάτω τῆς γῆς ἔχει τρία παρεκκλήσια, ὅπου ἐκτελεῖται ἡ λειτουργία τὰς κυριακὰς καὶ λοιπὰς ἑορτασίμους ἡμέρας, καὶ τῶν ὁποίων τὰ ἀγάλματα, τὰ θυσιαστήρια καὶ αἱ λυχνίαι εἴτε πολυέλαιοι, εἶναι ὁμοίως ἀπὸ αὐτοφύεσ ἄλας. Ἐκεῖ εὐρίσκεται καὶ τὸ γραφεῖον τοῦ ἐπιστάτου τῆς ἀλυκῆς, ὅπου καὶ θρανία καὶ τραπέζια ἐλαξευθησαν ἀπὸ ἄλας. Ἄλλὰ καὶ οἱ ἐργάται ἔσκαψαν εἰς διάφορα μέρη δωμάτια μικρὰ, ὅπου φυλάττουσι τὰ ἐργαλεῖα τῶν καὶ αὐτοὶ μὲν ἐκβαίνουσι πάντοτε τὸ ἑσπέρας εἰς τὴν γῆν, οἱ ἔμποι ὁμως, ἀφοῦ καταβῶσιν ἀπαξ, μένουσιν ἐκεῖ, ἕως οὐ κατανησῶσιν ἀχρηστοὶ· τοὺς μεταχειρίζονται δὲ εἰς τὸ νὰ μεταφέρωσι τὸ ἄλας ἢ νὰ γυρίζωσι τοὺς τροχοὺς τῆς μηχανῆς, διὰ τῆς ὁποίας ἀναβαίνουσι καὶ καταβαίνουσιν οἱ ἄνθρωποι ἀπὸ ἓν εἰς ἄλλο πάτωμα. Οἱ σταῦλοι τῶν ζώων τούτων εἶναι ἐσκαμμένοι εἰς τὸ ἄλας, παρατηρήθη δὲ ὅτι κινδυνεύουσιν αὐτὰ πάντοτε κατὰ τὰ ὀμμάτια καὶ τυφλοῦνται μάλιστα πρὶν καίρα διὰ τὸ λαμπρὸν ἴσως τοῦ ἁλατος χρώμα, ἴσως δὲ καὶ διὰ τὴν δριμύτητα γενικῶς δὲ ὁ ἀήρ εἶναι ξηρὸς, εἰς τὸ τόσο βᾶθος.

Εἰς τὸ ὑπόγειον τοῦτο καὶ ἀχανὲς ἄντρον ἐργάζονται ὡς 1200 ἄνθρωποι, χωρίζοντες οἱ πλεῖστοι τὸ ἄλας μὲ τὴν πυρόκωνιν, ἢ σχίζοντες μὲ σφῆνας καὶ διάφορα ἐργαλεῖα ἄλλα. Τὸ καθαρῶτατον ἄλας ἐξάγεται ἐκεῖθεν εἰς σχῆμα κυλίνδρων τριῶν ποδῶν μήκους καὶ 2 1/2 διαμέτρου· τὸ δε ὑπόλοιπον στείβάζεται εἰς μικρὰ καδδία.

ΓΕΩΛΟΓΙΑ.

Ὀρυκτὸν ἔλαιον.

Πρὸ δέκα περίπου χρόνων πλησίον τῆς Βουρκεσβίλλης κατὰ τὴν ἐπαρχίαν Κεκτουκί τῶν Ὁμοσπόνδων τῆς Ἀμερικῆς ἐνῶ οἱ ἐργάται εἶχον φθάσει 200 ποδῶν βάθος τρυπάντες διὰ νὰ ἀνοίξωσιν ἀρτησιανὸν φρέαρ, ἀνέβλυσεν ἐξαίφνης ρεῦμα ἐλαίου ἀναπηδῶντος 12 πόδας ὑπεράνω τοῦ ἐδάφους τῆς γῆς· διήρκεσε πολλὰς ἡμέρας τὸ φαινόμενον τοῦτο κατὰ συνέχειαν.

Τὸ ἔλαιον τοῦτο χυνόμενον εἰς τὰ ὕδατα ῥυακος τινός, ὅστις ἐκβάλλει εἰς ποταμὸν τοῦ Κυβερλάνδ ἐξαπλώθη εἰς μεγάλην ἔκτασιν. Οἱ χωρικοὶ ὄντες περίεργοι νὰ εἰδῶσιν ἂν ἀνάπτῃ, ἐπλησίασαν φανόν, καὶ εὐθὺς αἱ φλόγες ἐξαπλώθησαν ὡς ἀστραπὴ, ὥστε ὁ ποταμὸς ὅλος ἀνέφερον εἰς τὴν μνήμην τοῦ ἄδου τὸν περιπλεγέθοντα· καὶ τὸ πῦρ ἐκτεινόμενον πανταχόθεν ἔκαυσεν ὡς καὶ τὴν κορυφὴν πολλῶν δένδρων.

Τὸ ἔλαιον τοῦτο λεγόμενον *γράφαν*, καίει μὲ φλόγα τόσῃ καθαρὰν, ὅσον ἡ τοῦ ἀνθρακικοῦ ὕδρογόνου· ἐξατμίζεται δὲ κατ' ὑπερβολὴν, διὰ τοῦτο δὲν εἶναι δυνατόν νὰ περικλεισθῇ εἰς συνήθη βαρέλλια. Περιέχει δὲ προσέτι καὶ πολὺν αἴρα, ὥστε πολλάκις διασχίζει μὲ κρῖτον τὰ στεγανόκλειστα ἀγγεῖα, ὅπου εὐρίσκεται. Τὸ πράσινον αὐτοῦ χρῶμα μεταβάλλεται εἰς κίθον ἢ ἀμαυρὸν, ὅταν ἐκτεθῇ τὸ ἔλαιον εἰς τὸν αἶρα, ἔχει δὲ ὁσμὴν δύσκολαν νὰ ὀρισθῇ· γεῦσιν δὲ τῆς οὐσίας τοῦ κατρανίου.

Τὸ ὑγρὸν τοῦτο ἀνέβλυσε πάλιν μετὰ ἐξ χρόνου, καὶ κατὰ τὸ 1835 ὅτε διήρκεσεν ἐξ ἑβδομάδας καὶ ἐσύναξαν ἀπ' αὐτὸ ὡς 20 βαρέλλια.

Ἀμέσως μετὰ τὴν ἀνεύρεσιν τῆς θρύσεως ταύτης, ἐπέθεσαν οἱ ἰατροὶ ὅτι τὸ προκείμενον ἔλαιον εἶχεν ἰαματικὰς ἐνεργείας. Ὅσοι τὸ ἐδοκίμασαν ὡς ἰατρικόν, ἐπαίνεσαν τὴν χρῆσιν του εἰς τοὺς ρευματισμοὺς, τὴν φθίσιν, τὴν δυσπεψίαν, τοὺς κωλικοὺς πόνους, τὰ κοψίματα, τὰς πληγὰς, καὶ ἐν γένει ὅλας τὰς ἀρρώστιας τοῦ δέρματος. Λέγεται ἰδιαιτέρως ὅτι καταπαύει τοὺς πόνους τοῦ ἀρρώστου 5 λεπτά ἀφοῦ τὸ βάλλωσιν εἰς τὰ ἐγκαύματα.

ΒΙΟΓΡΑΦΙΚΑΙ ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ ΤΟΥ ΣΙΔΟΥΪΟΥ ΠΕΔΔΙΚΟΥ.

(Συνέχεια ἀπὸ τὴν Σελίδα 67.)

Καίτοι παθητικὴ ἡ μελέτη αὕτη ἀπέβαινεν ὁμως πάντοτε ἐνεργητικὴ, διαλαδὴ ὁποιος ἦτον ἄξιος συνῆπτε τοὺς συλλογισμοὺς του εἰς ἕν ἀντικείμενον, καὶ εἰργάζετο εἰς τὴν τελείωσιν ἐνὸς συγγράμματος, τὸ ὁποῖον διὰ μόνης τῆς δυνάμεως τοῦ νοός (ὁμοίως μὲ ἐκείνην τοῦ Νεύτωνος, ὅστις, λέγουσιν, ὅτι ἐδυνήθη νὰ ἐξάξῃ τὴν κυβικὴν ρίζαν χωρὶς νὰ

μεταχειρισθῇ τὸ κονδύλι) ἐπεραιούτο ἐντελῶς. Ὅστις δὲ ἦτο ποιητὴς ἢ συγγραφεὺς ἐσχεδίαζε καὶ ποιήματα καὶ συγγράμματα, ἀλλ' ὅστις δὲν ἦτο ποιητὴς ἢ συγγραφεὺς δὲν ἐστερεῖτο διὰ τοῦτο καὶ ἀντικείμενον ἐνεργητικῆς μελέτης. Ἐν ἀντικείμενον μελέτης ἦτον κοινὸν εἰς ὅλους καὶ ὑφ' ἀπάντων ἐξετελεῖτο· λέγω, τὴν προσπάθειαν του νὰ γνωρίσωσιν ὅλοι ἐαυτοὺς μὲ πρόθεσιν βελτιώσεως, μελέτη ἣτις ἦτον ὀλοσχερῶς ἀνεξάρτητος ἀπὸ τὰς θρησκευτικὰς διζασίας ἐκάστου· ἢ κατὰ τὴν ἡμέραν τῆς καταδίκης ἢ ὕστερον, ἕκαστος ἐξ αὐτῶν ἐδόθη κυρίως εἰς τὴν σπουδὴν τῆς ἀκολούθου φιλοσοφικῆς ἀποφάσεως.

« ΣΥΜΦΟΡΑ καὶ ὄχι ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗ μᾶς ἐπλήξεν. Ἄς » ἀποδείξωμεν ὅτι ἐπλήξεν ἄνδρας ὄχι παιδία· πᾶσα κτ » τάστασις ἔχει τὰ καθήκοντά της. Καθῆκον πρῶτιστον » παντὸς δυστυχούς—ἐλευθέρου ἢ δεσμίου—εἶναι τὸ ὑπο » μένειν ἀξιοπρεπῶς, δεύτερον τὸ ἀνύστασθαι εἰς τὴν δυσ » συχίαν; καὶ τρίτον τὸ συγχωρεῖν. » εἰς τὰς καρδίαις των ἦτον ἐγκεχαραγμέναι αἱ λέξεις.

—Διψῶ τὴν δικαιοσύνην, τὴν ἀλήθειαν καὶ τὴν ἐλευθερίαν.—

« Ἡ δυστυχία δύναται νὰ ἐξαλείψῃ ὅτι εἶναι γεγραμ- » μένον; Ἄς ἐξουσιάσωμεν αὐτὴν, καὶ ἄς μὴν ὑποδουλωθ- » μεν. Ἐάν τις ἐξ ἡμῶν ἴδῃ μίαν ἡμέραν τὸ φῶς, ἄς » μαρτυρήσῃ διὰ τοὺς ἄλλους ὅσοι ἀποθάνουν ἐνταῦθα, καὶ » ἄς ἐκπληρώσωμεν τὴν ἀπόφασίν μας ἀνεξαρτήτως ἀπὸ » τὴν φιλάνθρωπιαν ἢ ἀπανθρωπίαν τοῦ οὔτινος μᾶς πλήτ- » τει. Ἐάν αὕτη ἦναι ἀπανθρωπία, ἄς μᾶς παρέξῃ περισ- » σοτέραν εὐκαιρίαν καὶ περισσότερον λόγον εἰς μεγαλητέ- » ραν ἀρετὴν· ἄς ἐτοιμασθῶμεν νὰ τὴν ἀπολαύσωμεν καὶ » ἄς χαίρωμεν διὰ τὴν ἀνάγκην ἣτις μᾶς καθιστᾶ βελτί- » ονας. »

Ἡ Εὐρώπη ὁλόκληρος ἔκρινεν ἐκ τοῦ βιβλίου τούτου ΤΩΝ ΜΕΓΑΛΩΝ ΑΛΗΘΕΙΩΝ καὶ ΤΩΝ ΜΕΓΑΛΩΝ ΚΕΝΩΝ, Ἐάν οἱ καταδιώξαντες τοὺς δεσμίους τῆς Σπειθέργης ἦσαν φιλάνθρωποι ἢ ἀπάνθρωποι. Ἐάν δὲ ἐν τῷ μέσῳ τσαούτης ἀπανθρωπίας εἰδῶμεν ἀναπτυσσομένην μεταξὺ τῶν καταδιωκόμενων ἀρετὴν τινα ποῖος ποτὲ θέλει ἀποτολήσει νὰ εἴπῃ ὅτι « ἡ ἀξία ἀνήκει εἰς τοὺς πλήττοντας; » Ὁ τοιοῦτος εἶναι ἐλεύθερος νὰ ἀποδώσῃ καὶ εἰς αὐτὸν τὸν Νέρωνα τότε τὸν τίτλον τοῦ εὐεργέτου τῆς ἀνθρωπότητος καὶ ἀποστόλου τοῦ Χριστιανισμοῦ, διότι οὗτος πλήττων καὶ διώκων κῦξῃσε τὸν κατάλογον τῶν πιστῶν ! !

Ἡ δὲ ζωὴ ἐνεργείας συνίστατο εἰς τὸ νὰ τακτοποιῶσι χρονολογικῶς ὅλα τὰ συμβάντα τῆς βιογραφίας των (ἀφοῦ παρήρχοντο αἱ ὥραι τὰς ὁποίας ἀφιέρουν εἰς τὴν παθητικὴν καὶ ἐνεργητικὴν μελέτην) καὶ νὰ ζῶσι πάλιν εἰς τὰς ἐποχὰς ἐκείνας ἀγαπῶντες τὰ καλὰ καὶ μισοῦντες τὰ ἄξια μίσους διὰ νὰ μὴν λητμονήσωσι τὴν ἀγάπην καὶ τὸ μῖσος, δηλαδή νὰ ἀγαπῶσι τοὺς ἀνθρώπους ἅπαντας, νὰ μισῶσι δὲ τὸ κακὸν τὸ ὁποῖον πράττουν, καὶ νὰ συγχωρῶσιν ἐκεῖνους ὅτινες τὸ πράττουν. Οἱ δέσμοι τῆς Σπειλδέργης εἶχον τὸν τρόπον νὰ γίνωνται καὶ πάλιν παιδιὰ, ἐνθυμούμενοι τὰ παιδικὰ των. Ἰσως νομίσωσι τινὲς ὅτι χρειάζεται νὰ ἔχη τις ῥομαντικὴν ἢ ποιητικὴν κεφαλήν διὰ νὰ χαίρωνται εἰς τὰ παρελθόντα ἀγαθὰ ἐνῶ κεῖται ἐπὶ τῶν ἀκαθῶν. Ἀλλὰ τί ἄρα ἦτο καλῆτερα, νὰ ἀδημονῇ τις νὰ μαίνεται καὶ νὰ (ἰδροφοβῶ) ἀγανακτῇ διὰ νὰ δύναται ὕστερον νὰ εἶπῃ : « Δὲν εἶμαι ποιητῆς : δὲν ἀπατῶμαι : αἱ ἀλύσεις αὐταὶ δὲν » εἶναι δακτυλίδια : ὁ μοιχὸς οὗτος δὲν εἶναι θάλαμος, τὸ » ὕδωρ τοῦτο δὲν εἶναι νέκταρ : τὰ τεῖχη ταῦτα εἶναι γυμ- » νὰ : εἶμαι μόνος, μόνος μὲ τὰς ὀδύνας μου καὶ μὲ τὰς » θλίψεις μου : δὲν ἔχω σύντροφον εἰς τοῦ ὁποίου τὸ στήθος » νὰ διαλύτῳ τὸν πόνον μου ! » Ἄς κρίνωμεν ἐκ τῶν ἀποτελεσμάτων. Τί θέλουν ἀπολαύσει ὅσοι δὲν ἐξαπατῶνται ; Δυστυχῆς ἐκ τούτων καὶ ὅστις δὲν ἤθελε χάσει τὰς φρένας του, ὅτι ἄλλως καθίσταται μισάνθρωπος, σατανᾶς, καὶ ἐὰν ποτε ἐξεπλήρου ἔργον ἐνάρετον ἤθελεν εἶπῃ, « τὸ » ἔργον τοῦτο δὲν εἶναι ἐμὸν, διότι ἂν ἐδυνήθην νὰ τὸ κά- » μω, εἶναι σημεῖον ὅτι ὀδημῖός μου μ' ἔδωκε δύναμιν » ἱκανὴν νὰ τὸ ἐκτελέσω. » Τούναντιον οἱ ποιηταὶ τί ἀπολαμβάνουν μὲ τὴν διατεινομένην ἀπάτην των ; ζῶν παρηγορουμένην ἀπὸ εὐαρέστους ἀναμνήσεις, δὲν λαμβάνουν ἀπέχθειαν κατὰ τοῦ ἀνθρωπίνου γένους μετὰ τοῦ ὁποίου μάλιστα εὐρίσκονται ἐν εἰρήνῃ καὶ ὁμονοίᾳ διὰ τῆς μεσητείας τοῦ παρελθόντος καὶ πίστεως ἐν τῷ μέλλοντι. Ἐὰν δὲ ἐκτελέσωσιν ἔργον τι καλὸν δὲν ἀποκαθίστανται τοσοῦτον ἄφρονες καὶ ἀνόητοι ὥστε νὰ ἀπορρίπτουν τὴν συνείδησίν των, καθ' ὅτι ΑΥΤΗ ΜΟΝΗ εἶναι ἐκείνη ἣτις βελτιώνει τὸν ἀνθρώπον καὶ τὸν καθοδηγεῖ πρὸς τὴν πρόοδον.

Ἡ ἐνεργητικὴ ζωὴ των ἄρα δὲν ἦτο μόνον μία ἄλυτος εὐχρέστων ἢ θλιβερῶν ἀναμνήσεων, ἀλλὰ καὶ συνέχεια ἀγάπης ἣτις διετῆρει ἀναμμένην εἰς τὰ στήθη των τὴν φιλαν-

θρωπίαν, ὥστε ἐὰν ποτὲ ἐπ' ἀνήρχοντο εἰς τοὺς κόλπους τῆς ἀνθρωπότητος, αὕτη ἤθελεν εὐρῆ αὐτοὺς καὶ ὄχι αὐτοὶ τὴν ἀνθρωπότητα.

Ἄλλ' ἀναγνώστα μου, σὲ ζητῶ συγγνώμην ἀφήσαμεν τὸν φίλον μας Σιλούϊον εἰς τὴν ἡλικίαν μας ἐκείνην ἣτις ἀπὸ τὴν νηπιότητα εἰσέρχεται εἰς τὴν μεираκιώδη, ἡλικία ἣτις δὲν ἔχει εἰδικόν τινα χαρακτῆρα, εἰς τὴν ὁποίαν παύομεν τοῦ νὰ ἡμεθα ἐν τι χωρὶς νὰ γενῶμεν εἰσέτι ἐν ἄλλο, καὶ πρὸ πάντων διότι τότε δὲν εἶμεθα ἡμεῖς ἀλλ' ἀπλοὶ μμηταί. Ἄς ὑπερπηδήσωμεν ὅθεν τὸ στάδιον τοῦτο τὸ ὁποῖον δὲν προσφέρει εἰς τὸν ψυχολόγον τὴν πλουσίαν ὕλην, ὅσην ἢ πρώτη ἡλικία ἢ ἀρχομένη λέγω νηπιότης.

Ροζίνα ἢ δίδυμος ἀδελφὴ τοῦ Σιλούϊου, εἶχεν ἀγγελικὴν ὠραιότητα καὶ καθ' ὑπερβολὴν ἠγαπάτο ὑπὸ τοῦ ἀδελφοῦ της. Ὁ Δε-Λατοῦρ σημειοῖ περὶ αὐτῆς : « Ἐξ ἀπὸ τῆς » πρώτης των ἡλικίας τοσαύτην εἶχε πρὸς αὐτὴν ἀγάπην » ὥστε ἐπίστευε πᾶς τις ὅτι ὁ Θεὸς ἔθεσε μίαν μόνην ψυχὴν » εἰς τὰ δύο δίδυμα. » (1) Ζητηθεῖσα αὕτη παρά τινος μητρικοῦ συγγενεῦς της εἰς γάμον μετέβη μετὰ τῆς μητρὸς της καὶ ὁ δίδυμος ἀδελφός της εἰς τὴν Γαλλίαν ἢ μὲν μήτηρ ἐπανῆλθε μετ' οὐ πολὺ, ὁ δὲ ἀδελφός ἔμεινε νὰ ποτισθῇ εἰς τὰ νάματα τῆς ζωῆς μὲ τὴν νεανικὴν ἐκείνην ἀπλησίαν ἣτις πολλάκις ἀπειλεῖ τὸν καταποντισμὸν τοῦ νέου διότι εἶναι εἰσέτι καιρὸς νὰ ἔχη τις βλαστάνοντα τὰ καλὰ σπέρματα τῆς νηπιότητος. Ἄς ἡμεθα βέβαιοι ὅτι ἢ βλάστησις αὕτη πῶποτε δὲν γίνεται, ἢ ἀφοῦ τῆς νεότητος ἢ μέθη παρέληθῃ. Τέσσαρα ὀλόκληρα ἔτη ἐκυματίσθη εἰς τὸν λαδύρινθον ἐκεῖνον τὸν ὁποῖον ἅπαντες διεγρέξαμεν, καὶ ἐξῆλθε νικητής. Οὕτως ὁ ἴδιος, λέγει ὁ Μαρονκέλης, ἐνθυμεῖται τὴν ἐποχὴν ἐκείνην μὲ θλίψιν, καὶ μὲ τὴν γλυκεῖαν ἐκείνην ἀνάμνησιν μὲ τὴν ὁποῖαν πολλάκις ἡ ψυχὴ ἐπανέρχεται ἐπὶ τοῦ παρελθόντος τὸ ὁποῖον ἀφάνει ζωηρὸν ἐπιθυμία αἴσθημα.

Συμβὰν ἀπροσδόκητον διετάραξε τὸν συνήθη ρόον τῶν λογιμῶν του, τῶν ἐξέων του, τῶν ὅλων Γαλλικῶν σπου-

(1) Des son enfance il avait eu pour elle une de ces vives amitiés qui feraient croire par fois que Dieu n' a mis qu' aneseule âme en deux jumeaux.

δῶν του. Κατὰ τὸ 1806 ἐφάνη εἰς τὴν Ἰταλίαν τὸ ποίημα τῶν τάφων τοῦ Φοσκόλου, τὸ ὁποῖον μετ' οὐ πολὺ ὁ Λούτσιος ἐπεμψεν εἰς τὸν ἀδελφόν του Σιλούϊον, α Ce poeme fut pour lui le soucier de Renaud » λέγει ὁ Δέ-Δατοῦρ. Μόλις τὸ ἀνέγνωσε καὶ ἐνθουμήθη ὅτι εἶναι καὶ Ἰταλὸς καὶ ποιητὴς· καὶ ἐνθουμήθη ὅτι ἦτο ποιητὴς, διότι ἐγνώριζεν ὅτι ἦτο τοιοῦτος καὶ πρότερον.

« Τεταραγμένος καὶ προκατηλημμένος ἀπὸ τὴν ἀνάγνωσιν τοῦ ποιήματος τούτου » (λέγει ὁ Δέ-Δατοῦρ διὰ τὴν ἐκφράση τὴν κλαστικὴν θέρμην ἣτις ἀνήθη εἰς τὴν καρδίαν τοῦ Σιλούϊου μετὰ τὴν ἀνάγνωσιν τοῦ βιβλίου ἐκείνου) α ἐπάσχευσε νὰ ἐπανέλθῃ εἰς τὸν κόσμον, ἀλλ' αὐτὸς προκαταλήψεις του τὸν ἀκολουθοῦν· ἐφαίνετο ὡς νὰ ἐξήτει ἀγνωστοὶ ἦχον ἐπὶ τῶν χειλέων τῶν περὶ αὐτὸν, νομίζετο ὅτι ἀναγνώσκουσι τοὺς τάφους ἐπὶ τοῦ τίτλου παντὸς βιβλίου. Ὅποιος τὸν ἐβλεπε ἤθελεν εἶπει ὅτι τότε μόνον κατὰ πρῶτην φορὰν ἐπαρτήρησε ὅτι ἡ γλῶσσα μας (ἡ Γαλλικὴ) εἶναι τραχεῖα, ὅτι ὁ οὐρανὸς μας (τῆς Γαλλίας) δὲν ἔχει τὴν δικυγὴ καθαρότητα τοῦ Ἰταλικοῦ ὀρίζοντος. Ἡ Ἰταλία καταλαμβάνει ὅλους τοὺς λογισμοὺς του· δεσπόζει ἅπασαν τὴν ψυχὴν του. Οἱ φίλοι του ἀποροῦν, τὸν ἐρωτοῦν πόθεν προήλθεν ἡ ἀσυνήθης αὕτη σκέψις του, ἡ μελαγχολία τὴν ὁποῖαν ἄλλοτε δὲν εἶχε, καὶ τότε διεγείρεται μὲ συγκινοῦσαν φωνὴν ὅτι πέραν τῶν Ἄλπεων ὑπάρχει ποιητὴς τοῦ ὁποῖου τὰ ἔπη προξενοῦν τὴν νοσταλγίαν. Οἱ φίλοι του ἐπιθυμοῦν νὰ μάθωσι τὸ ὄνομα τοῦ ποιητοῦ, καὶ τὸν παρακινοῦν νὰ μεταφράσῃ στείχους τινας, τότε ὁ νέος ἀναίγει τὸ μαγευτικὸν ἐκεῖνο βιβλίον, καὶ μὲ γλῶσσαν ζωηρὰν ἐκ τοῦ προχείρου μεταφράζει μέρος τοῦ ποιήματος τούτου, καὶ μεταδίδει εἰς τὰς ψυχὰς τῶν ἀκροατῶν του τὸν ἐνθουσιασμὸν ὅστις τὸν πληροῦσεν. »

Ἐκτοτε αὐτὸ σπουδαῖο του ἔλαβαν νέον δρόμον μέχρι τῆς ἡμέρας ἐκείνης καθ' ἣν ἀπεφάτισε νὰ ἐπανέλθῃ εἰς τὴν πατρίδα του. Ἡ οἰκογένειά του ἅπασα (κατὰ τὸ 1810.) ἦτον εἰς τὸ Μεδιόλανον ἡ μικρὰ ἀδελφὴ του ἡ Μαριέττα τότε μόνον ἤρξατο νὰ τὸν γνωρίζῃ, ἡ ἀδελφὴ του λέγω ἐκείνη ἣτις, ἀφοῦ ἐφυλακίσθη ὁ Σιλούϊος, ἀποσυμβεῖσα ἀπὸ τὸν κόσμον ἀπεκλείσθη εἰς ἓν μοναστήριον.

Ἐνταῦθα ἀρχίζει ὁ Σιλούϊος δύο εἰδῶν ζωῆς, ἐνταῦθα εὐρίσκει πάλιν νὰ εἴπω οὕτω ἀναζῶσαν τὴν παλαιὰν τῆς

οἰκογενείας του θρησκεῖν τὴν ὁποῖαν ἀνιχνεύσαμεν εἰς τὴν πρῶτην του ἡλικίαν βῆμα πρὸς βῆμα. Ἐνταῦθα ἡ διεύθυνσις τῶν σπουδῶν του ἔπταται ὅλως νέα. Διωρίσθη καθηγητὴς τῆς Γαλλικῆς γλώσσης εἰς τὸ γυμνάσιον τῶν στρατιωτικῶν ὄρφανῶν ἐπασχολούμενος μὲν ἡ δύο ὥρας καθυκάστην, τὸ δὲ ὑπόλοιπον τοῦ καιροῦ του τὸ ἐξώδευεν εἰς τὰ πονήματα τῆς εὐφυΐας του. Ἐπὶ τῆς Ναπολεοντικῆς βασιλείας τὸ Μεδιόλανον ἦτο πραγματικῶς αἱ Ἰταλικαὶ Ἀθῆναι, δύο δὲ ἄνδρες οἵτινες ἔκαμνον καὶ καλὰ καὶ κακὰ διενείμνοντο τὸ κράτος τῶν γραμμάτων, ὁ δὲ Σιλούϊος ἐγνώριεν ἀμφοτέρους οἵτινες καὶ φιλοφρόνως τὸν ὑπαδέχθησαν, ὁ Μόντης, λέγω, χωρὶς ἰδίαν θέλησιν, ἀλλὰ πάντοτε εἰρηνικῶς, καὶ ὁ Φίσιολος μὲ δυνατὴν βούλησιν ἀλλὰ πάντοτε πολέμιον.

Ἀκολουθεῖ.

— Οἱ μὲν εὐεργετήσαντες τινὰ, χρεωστοῦσιν εὐθὺς νὰ λητμονώσι τὰς πρὸς τοὺς ἄλλους εὐεργεσίας των· καὶ ποτὲ νὰ μὴν ἀπαίτωσι δυναστικῶς ἀμοιβὰς διὰ τὰς χάριτάς των, μῆτε νὰ γίνωνται ἐνοχλητικοὶ καὶ ἀηδεῖς, μὲ τὴν συνεχῆ ἀνάμνησιν τῆς εὐεργεσίας. Οἱ δὲ εὐεργετούμενοι χρεωστοῦσι νὰ ἀγαπῶσι τοὺς εὐεργέτας των, νὰ ἦναι εὐγνωμόνες πρὸς αὐτοὺς, καὶ νὰ ἐνθουμῶνται τὰς εὐεργεσίας, καὶ εἰς καιρὸν τὸν προσήκοντα νὰ δεικνύωσιν εἰς αὐτοὺς τὰς ἐκδουλεύσεις των.

Οἱ φρόνιμοι ἡγεμόνες ὠρελοῦνται ἀπὸ τοὺς ἐλέγχους.

Φίλιππος ὁ βασιλεὺς τῶν Μακεδόνων, ἀκούσας ὅτι οἱ ῥήτορες τῶν Ἀθηναίων τὸν κατηγοροῦν εἰς τὰς συνελεύσεις τοῦ λαοῦ, εἶπεν· ἐγὼ χρεωστῶ μεγάλην χάριν εἰς τοὺς τοιοούτους, διότι ἐλέγχοντες, μὲ κάμνουσι νὰ διερωτῶνται τὰ σφάλματά μου.

ΠΙΝΑΞ ΤΩΝ ΠΕΡΙΕΚΟΜΕΝΩΝ.

Αὐτοκρατορίας Ἑρως. Σελίς 81. — Ἀνέκδοτον Ἀρχεικόν. Ἐστρατεία τῶν Ἀθηναίων εἰς τὴν Σικελίαν. 85. — Τὰ πρῶτα Βήματα τοῦ ἀνθρωπίνου γένους. 86. — Μόνι οἱ ἐνάρετοι καὶ οἱ πεπαιδευμένοι εἶναι ἀληθῶς εὐτυχεῖς. 88. — 22. ἡμερῶν Περιήγησις. 89. — Τὸ ἀλατωρυχεῖον τῆς Βιλλίσκας. Ὀρυκτὸν ἔλαιον. 93. — Βιογραφικαὶ σημειώσεις τοῦ Σιλούϊου Πελλίκου. 94.

ΑΣΤΥΝΟΜΙΑ

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Α'

ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΕΠΙΣΤΡΟΦΗΣ ΤΗΣ ΠΟΛΕΩΣ

ΑΡΧΗ

Ἡ ΜΕΛΕΤΗ ΤΗΣ ΚΑΤΑΣΤΑΣΕΩΣ, ἡ ἀποκατάστασις καὶ ἡ ἀνοικοδομησις τῆς πόλεως ἀποκαταστάσῃ τὴν

ἐπιπέδου:

Ἡ ΜΕΛΕΤΗ, κατὰ τὴν ἐπιπέδου, ἡ ἀποκατάστασις καὶ ἡ ἀνοικοδομησις τῆς πόλεως ἀποκαταστάσῃ τὴν

ἐπιπέδου: Ἡ ΜΕΛΕΤΗ, κατὰ τὴν ἐπιπέδου, ἡ ἀποκατάστασις καὶ ἡ ἀνοικοδομησις τῆς πόλεως ἀποκαταστάσῃ τὴν

ἐπιπέδου: Ἡ ΜΕΛΕΤΗ, κατὰ τὴν ἐπιπέδου, ἡ ἀποκατάστασις καὶ ἡ ἀνοικοδομησις τῆς πόλεως ἀποκαταστάσῃ τὴν

ἐπιπέδου: Ἡ ΜΕΛΕΤΗ, κατὰ τὴν ἐπιπέδου, ἡ ἀποκατάστασις καὶ ἡ ἀνοικοδομησις τῆς πόλεως ἀποκαταστάσῃ τὴν

ἐπιπέδου: Ἡ ΜΕΛΕΤΗ, κατὰ τὴν ἐπιπέδου, ἡ ἀποκατάστασις καὶ ἡ ἀνοικοδομησις τῆς πόλεως ἀποκαταστάσῃ τὴν

ἐπιπέδου: Ἡ ΜΕΛΕΤΗ, κατὰ τὴν ἐπιπέδου, ἡ ἀποκατάστασις καὶ ἡ ἀνοικοδομησις τῆς πόλεως ἀποκαταστάσῃ τὴν

ἐπιπέδου: Ἡ ΜΕΛΕΤΗ, κατὰ τὴν ἐπιπέδου, ἡ ἀποκατάστασις καὶ ἡ ἀνοικοδομησις τῆς πόλεως ἀποκαταστάσῃ τὴν

— Ἡ ΜΕΛΕΤΗ ΤΗΣ ΚΑΤΑΣΤΑΣΕΩΣ ΤΗΣ ΠΟΛΕΩΣ, ἡ ἀποκατάστασις καὶ ἡ ἀνοικοδομησις τῆς πόλεως ἀποκαταστάσῃ τὴν

ἐπιπέδου καὶ τῆς ἀποκαταστάσεως τῆς πόλεως, καὶ τῆς ἀνοικοδομησις τῆς πόλεως ἀποκαταστάσῃ τὴν

11

Ἡ ΜΕΛΙΣΣΑ ΤῶΝ ΚΥΚΛΑΔΩΝ, ἐκδίδεται κατὰ μῆνα εἰς δύο τυπογραφικὰ φύλλα.
Εὑρίσκεται δὲ,

Ἐν ΣΜΥΡΝῃ, παρὰ τῷ Κυρίῳ Ἰωσήφ Μάγνητι.

Ἐν ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΙ, παρὰ τῷ Κυρίῳ Ι. Δαζαρίδῃ.

Ἐν ΑΘΗΝΑΙΣ, παρὰ τῷ Κυρίῳ Δοῦκῃ Παππᾷ, καὶ Α. Πουλῆ.

Ἐν ταῖς Ἐπαρχίαις, παρὰ τοῖς Κ. Ἐπισ. τῶν Ταχυδρομείων.

Ἐκτὸς τῆς Ἐπικρατείας, παρὰ τοῖς Κ. Προξένοις.

Τιμὴ ἑτησίᾳ προπληρωτέα, ἐν Ἐρμουπόλει. . . . . Δραχμᾶς 6.
» » Ἐκτὸς τῆς Ἐρμουπόλεως (διὰ τὰ ταχυδρομικὰ ἔξοδα) » 7.

— Ὁ Πρῶτος Τόμος τῆς Μελέσεως τῶν Κυκλάδων εὑρίσκεται εἰς τὰ διάφορα
ἐντὸς καὶ ἐκτὸς τῆς Ἐπικρατείας Βιβλιοπωλεῖα, καὶ Τιμᾶται Δρ. 6.

Emy